

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri popoldne za mesto in ob 3. uri popoldne za deželo. Ako padena dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemati ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Namskih ulicah po 8 vin.

GORICA

(Zjutranje izdanje.)

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnine pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računajo po peti vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računajo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

Vsenemške pretiranosti.

V zadnji številki svojega lista smo se dotaknili vsebine brošure, katero je spisal neki Vsenemec Otokar Schubert o političnih razmerah na jugu naše monarhije ter navedli iz nje nekaj značilnih stavkov.

Danes pa smo si namenili z ozirom na to brošuro spregovoriti na sploh nekoliko besedij o vsenemški pretiranosti in o nakanah Vsenemcev glede južnih pokrajin našega cesarstva; to pa ne radi brošure same, marveč radi tega, ker se v isti sploh zrcalijo nakane vsenemških politikov.

Te nakane gredo že dolgo za tem, da priboré nemštvu ves slovanski jug. Da je vsenemški propagandi s tem povse resno, ne pričajo samo razni primorski politični zistemi, marveč tudi raznovrstno privatno nemško gibanje bodisi v trgovini, v družabnem življenju, v šolstvu in v splošnem nastopanju, ki je sovražno drugim narodnostim tu doli. Nemec zategadelj enako grdo gleda Slovana kakor i Italijana v teh pokrajinah, ker oba sta na poti njegovim namenom in je zlasti značilno kar pravi pisec te brošure o primorskih Italijanih, češ, da se isti le tedaj naslanjajo na Nemce kadar gre za to, da z njihovo pomočjo pritiskajo k tlom Slovanov, tedaj so jim »fratello tedesco« (nemški bratec); ko pa so si z nemško pomočjo zavarovali proti Slovanom hrbet, tedaj pa jim je Nemec »maledetto tedesco« (prokleti Nemec).

Ta izjava Velikonemca ni brez vse vrednosti za nas, ker osvetljuje pravo razmerje med Italijani in Nemci ki so jedini le v zatiranju nas primorskih Slovanov, sicer pa največji medsebojni sovražniki. Iz tega razmerja, ako bi mi Slovani znali, zamogli bi kovati za se političen kapital.

Dočim Nemci v Primorju snujejo svoja politična in nepolitična društva, v katerih neprestano vzgajajo vsenemško idejo; dočim si osvajajo naše šolstvo s tem, da širijo v državnih avstrijskih šolah vsenemški duh, pa jim je na poti vsaki pokret od strani Slovanov in še

bolj Italijanov. — Silno jih bode v oči naša borba za ohranjenje našega šolstva, pa nam podtikajo zlorabljanje svetih Cirila in Metodija v politične svrhe, katerega da ne vidi sveta kurija v Rimu, pač pa hitro obsoja pisavo kakega nemškega profesorja v luterskem smislu. Vsenemec v svoji slepoti niti ne vidi, da sta slovanska blagovestnika učila čisto v duhu rimokatoliške cerkve, da torej sv. kurija nima uzroka protiviti se verskim naukom sv. bratov Cirila in Metodija, — pač pa se mora protiviti zblojenim pisarijam luterski nadahnenih novodobnih nemških profesorjev, kateri iz pravih vsenemško političnih motivov stoje bliže protestantizmu nego rimskemu katolicizmu.

Da bi Vsenemec še bolj podkrepil svoje natolcevanje o slovanski politiki na slovanskem jugu, izmislil si je vrhu tega še »rusko propagando« vzdrževano po ruskih rubljah, v katero propagando prav pridno upleta tudi našo narodno duhovščino. Mi nismo še nikdar preiskovali, koliko pruskih mark roma vsako leto iz Berolina in od drugod v naše kraje za vzdrževanje vsenemške propagande, nemškega šolstva itd., — to pa že smemo reči, da je naša slovanska vest čista kar se tiče podpore iz vnanjih držav za naše narodne namene. A tudi Vsenemec ni prav gotov svoje stvari, zato se mu le zdi, da kroži ruski rubelj po Slovenskem; le zdi se mu, da je »zasledil očividni vpliv ruskega rublja« v naših deželah, le zdi se mu, da »tudi v Ljubljani ne počiva«, kajti kako bi bilo sicer mogoče, da je to mesto, kjer je pred desetletij še »vladalo nemštvo«, danes »že skoro« popolnoma slovensko? Le ruski rubelj je zamogel to učiniti, narodna zavest Slovencev, t. j. onih značajnih Slovencev, ki ne nagibajo svojih ušes k šepetajočim glasovom škodoželjnih pangermanskih hujšakačev, o, ta ni učinila ničesar, ali pa se boji Vsenemec to priznati. Zato sumniči, zato se mu nekaj »zdi«, češ, vsenemških kalinov se to le prime. Posebno kar se tiče »ruskega rublja«, pa mu je trn v peti — slo-

venski duhovnik, kajti ta je glavni agitator panslavizma, to zlasti kaže oni kanonik, ki je navduševal za vpeljavo ruskega jezika na kranjskih srednjih šolah*). Le slovenski duhovniki so oni narodni naprednjaki na Slovenskem, ki izpodbijajo tla nemštvu, — le oni so nevarni, le nje je treba »poslati k vragu«, — a tisti »narodno-napredni« »aposteljni«, ki se sami nazivajo tako, ti nemštvu niso prav nič nevarni (in Nemec dobro ve, kdo mu je politično nevaren!), kajti le-té je Nemec že poslal k vragu, ali pa so — sami šli!

In ker so duhovniki — tudi italijanskih ne izvzemlje — tako nevarni širjenju nemštva na Jugu, zaradi tega želi Vsenemec, da bi sedel na stol sv. Petra že kaj skoro mož »z nemškim srcem«. Kajti ako ima kdo v teh deželah zgodovinsko pravico do obstanka, tedaj so to le Nemci. In zakaj? Zato ker so si »Romani in Slovani« z nemškim elementom osvežili svojo kri, zato ker se krstne knjige na jugu monarhije pričajo, da so bili nekda v teh krajih nemški vitezi, nemški rokodelci in nemški trgovci!

O ti plitva vsenemška pamet!

Zato ker je slučajno na našem Jugu nekaj nemških imen, ker so v zlatih starih časih priromali v te kraje nekateri nemški nasilniki ter si prilastili nekaj zemlje, zidali nekaj gnezd na hribih, ker so pričapljali v naše kraje s trebuchom za kruhom nekateri nemški rokodelci — katerih imena so se deloma še ohranila do našega časa, zaradi tega naj ima nemštvo v teh krajih svojo zgodovinsko pravico do obstanka!

Koliko večjo zgodovinsko pravico do obstanka pa imajo potem Slovani na vsem zapadnem delu naše monarhije, po vsej Tirolski, Arlberški, Bavarski in celo Švici! Kajti vsi ti kraji so bili pred stoletji na gosto naseljeni s Slovani. Ali kaj še dežele ob Donavi in Labi, kjer je desetkrat več sledov slovanskega naseljenja, nego pa je nemških na jugu naše monarhije. Ako se Vse-

*) »Soča« se v svoji tozadnji notici glede omenjene brošure, te točke skrbno ogiblje. Op. ur.

nemec na taki podlagi sklicuje na »zgodovinsko pravico nemštva« tedaj se Slovani z enako pravico sklicujemo na svoje zgodovinsko pravo celo — na Brandenburškem!

Po vseh teh deželah so si pač Nemci »osvežili svojo kri« s slovanskim elementom in si ga še osvežujejo, kakor kažejo baš barbarske razmere na Poznanskem.

No, zanimiv je ta Vsenemec pa posebno tam, ko govori o »sanjah polubarbarskih narodov na jugu« nasproti katerim je le Nemec olikan! Borba Jugoslovanov kot pravega avtohtonnega ljudstva tu doli za ohranjenje svoje narodnosti, za napredek in oniko, katero na kruti način ovira nemški primorski zistem, to so v očeh Vsemenca sanje, — a sanja mu ni ono vsenemško stremljenje ki iz par Nemcev tu doli hoče narediti — primorsko prebivalstvo, ki na nedopusten način ponemčuje pristna slovanska krajevna imena kakor Pazin v spako »Mitterburg«, Krk v spako »Veggel« (»Veglia«) Oglej v spako »Aglar«, Devin v spako »Tybein«, Moščenice v spako »Mosach« in nepregledno vrsto drugih. To niso sanje!

In kaj govori ta Vsenemec še posebno o šolskih razmerah na Goriskem! V Gorici pravi, da pač obstoji jedna nemška ljudska šola jeden nemški gimnazij in jedna nemška realka, ali profesorji da so večinoma Italijani in Slovenci. Nemški profesor pa, ki je tako nesrečen, da ga je semkaj zaneslo, ima težko stališče. Proti nemškim srednjim šolam vstajajo v jednomer viharji in Slovenci zahtevajo, da se odpravi tu nemščina kot učni jezik ter se uvede slovenščina enako kakor se je to zgodilo v Kranju in Novem mestu.

Končajmo!

Je-li treba več budalosti nego jih je nakupičil v svoji brošurici ta Vsenemec, zapeljan seveda po izvestnih virih?

In kateri so ti viri?

Ne motimo se morda ako jih iščemo baš v vrstah onih »nesrečnih« nemških

LISTEK.

Slovaški učitelj.

Češki: Gabrijela Preissova.

(Dalje.)

»Zapisnik s penezi daj mojim roditeljem, prstan Olgi — a to knjižico obdrži ti« veleval je Ivan, pa mu podal roko v zadnji pozdrav. S to knjižico je izročil preprostemu Cvetku vso svojo mladinsko navdušenost, ki mu je tako žarela iz oči v življenju, da si je čudovito pridobila priznanje...

Učitelj stisne ustnici, ali vendar mu je šinila silna ginjenost po obličju in trpke solze so mu skalile oči. Za tem vtakne knjižico zopet v žep, pa jame trdo hoditi po trati, dokler se jesensko solnce ni popolnoma dvignilo iz meglene jutranje zarje in ga spomnilo, da se je treba vrniti. Cvetko pokima Dimi in ko mu je prišla blizo, prime jo za vrv in nastopi pot proti domu.

Zdaj šele je pojel skorjico kruha v borni sobi in vzel kozarec slivovice; le v hudi zimi je kuril v šolski sobi in samo tedaj si je kupal gorak obed. Drugače pa mu je napravljala obed krčmarica - županka, a za večerjo je skrbel zopet sam.

Po osmi uri je šel v šolo. Tu so brenčali in se šalili že precej časa otroci. Ali ko je vstopil učitelj, tedaj so se zresnili in umolknili. Ljubili so zelo učitelja; in slušali so ga še rajši, nego doma stariše.

Hular pomoli z otroci molitev pred šolo; na to jame podučevati.

Nariše na tabli: i — u — m — umim — in to podčrta. Ta naloga je veljala za prvi oddelek, in to so morali otroci najprej edno za drugo zlogovati, potem pisati. Potem premislil malo, pa napiše pod črto za drugi oddelek, ki je bil posajen v zadnjih klopéh:

»Srečen, kdor si predstavi eden čisti, smeli smoter mesto mnogih«.

Ko so otroci to prepisovali, hodil je po šoli, se ustavljal tu in tam pri malem pisarju ali pisarki. Ko so bili vsi gotovi, sede na klopico pri svoji mizici in prekriža nogi. Otroci so ga gledali pozorno. Vsak si je mislil: »Zdaj pové povest!«

In res je začel učitelj tako-le pripovedovati:

»... Leta 49. se je dvignila Slovaška proti Madjarom in prostovoljci so jo udarili od Mijave k podgrajski Kopanici. Ž njimi je stopal tudi neki postaren mož;

imel je glavo ko mleko in bil ves bolan razen svoje velike duše. Udeležil se je še naše zmage pri Stari Turi, ali Bog ve — kaj — je bilo: ali se je nagohtal dima, izhajajočega iz hiš, ki so jih bili zapalili Madjari, ali ga je prijel kaj drugega — dalje ni mogel. Pri neki pastirski koči ga je prijel smrtni krč. Še tedaj, ko je že preobračal oči, je govoril dvema prostovoljcem, ki sta bila pri njem oni čas: »Jaz sem že padel po božji volji, a vi slovaški otroci, in oni, ki zrastejo za vami — si že pomorete!«

Učitelj je hodil po šoli in govoril dalje bolj za se: »To je bilo prerokovanje — božje prerokovanje... Oni mlajši takrat še niso zmagali — padli so... Ali otroci, ki zrastejo, oni si gotovo pomorejo!«

V tem blesku trdnega prepričanja se ozre po svojih učencih. »To je bila danes kratka povest« zašepeta učenec sosedu — ali učitelj ni čul tega, bil je zamišljen.

Kar stopi nekdo v šolo, bil je uradni sluga iz okrajnega mesta Bistroje. Pri nesel je učitelju obširni zavoj z nalogo, da se priporoča bistrojski g. komisar in da to pošilja. Zavzeti Hular odpre zavoj in zagleda kup zelenih madjarskih beril;

na vrhu pa je bil priložen madjarski pisani list. Znal je to slabo, ali vendar je pregledal in razumel približno ta le obseg:

Gospodu učitelju ogerske narodne šole v Krpini se naznanja, naj vpelje v šoli državni madjarski jezik kot zapovedan predmet, ki se mora poučevati postopno do tje, da se ga učenci dobro priučé. Zato je potreba, da se izkaže učitelj sam z dopisom do stolnega oblastva, da je popolnem zmožen madjarskega jezika, ali pa da se hoče v najkrajšem izpopolniti v njem. Priložene učne knjižice daje dobrodejni domovinski odbor iz kralj. glavnega mesta v Budapešti gledé na ubožstvo tega kraja šoli v Krpini zastoj. Te naj razdeli učitelj med svoje učence brez razlike starosti in stanu roditeljev. Če se ne bo skrbno izpolnilo tega povelja v vseh točkah, moglo se bode učitelja po najvišem odloku kaznovati, morebitno tudi od službe odstaviti.

Od kralj. stolnega oblastva v Bistroji dne 25. oktobra 186*

Ištván Kobilkay, polit. komisar.

Hular je prebiral polagoma z nekim mežurkanjem beli list in pregledoval pre-

profesorjev, katere je „zaneslo“ na Primorsko, samo da bi imeli tu svoje — „težko stališče“.

Tem „nesrečnim“ virom bi bilo vsaj jedno priporočati, — namreč da so v svojih poročilih vestni in pravični ter ne lažejo o težkem stališču nemških profesorjev na srednjih šolah v Gorici, marveč o še težjem stališču, katero imajo v očigled njihovi „ljubezni“ za naš narod — slovenski srednješolski dijaki v Gorici!

Ne čudijo pa naj se ti viri potem, ako Slovenci zahtevamo svojih srednjih šol s svojim maternim učnim jezikom, kajti kako opravičena je taka zahteva, to potrjuje vsenemški pisec sam, ko pravi da je „slovenizacija“ mesta Goriskega tem bolj pričakovati ker je to mesto samo le nekaj otocič v slovenskem ozemlju. Isto torej kar je „slovensko ozemlje“ na katerim stojita mesti Kranj in Novo mesto, zahtevalo in doseglo za tamošnji gimnaziji, isto sme zahtevati in mora doseči „slovensko ozemlje“ na katerem stoji mesto Gorica!

Po vsem tem pa je tudi jasno ko beli dan, da zgodovinske opravičenosti za obstanek nemštva na jugu naše monarhije sploh ni, da so vsenemške pretiranosti tu doli silno smešne in naivne ter da bi kupljeni vsenemški pisci svoji nemški stvari boljše služili, ako gredo z goho svojih možjan sušit tevtoburško močvirje, nego pa pisat take brošure.

Dopisi.

Iz Dornberga. — V nedeljo osem dni so imeli naši „liberalci“ veselico, katero „Soča“ od zadnje srede bombastično poveljuje, zraven pa se vé, mora breniti katoliško nar. stranko. In kaj je resnica na tej napredni veselici? To-le: Veselica je imela dva dela — gledišče in plesišče. Prvi del je bil dokaj reven in klavrn. Slavnostnega govora, ki bi imel biti duša veselici, ni bilo. Za slavnostnega govornika je bil določen dr. Treo. Ko ga ni bilo, so nekateri šale zbijali, da se ni mogel naučiti govora; drugi, da se je zbal klerikalcev, da ga bodo izžvižgali, ako bi se kaj obregnil ob vero in duhovščino. Zaloščanski Demosten se pa tudi ni upal ga nadomestovati, ker on je k večjemu za govornika v kaki „betuli“, ne pa na odru. Torej s slavnostnim govorom „fiasco“. — Tamburanje bilo je srednje, toda ne verjamem, da je privabilo kakega ženina. Tu ste namreč dve „liberalni“ hiši, ki imate nič manj in nič več kot devet deklet za oddati, a kljub vsemu tamburanju se nočejo ženini oglasiti. Kmet jih nemara, gospod jih pa noče, ni menda tistega pod palcem. Deklamacijo je govorila ona dražestna, kakor bi rekla „Soča“, katero je pa občinstvo lansko

cej časa eno knjigo za drugo, kakor bi ne mogel razumeti, da so vse enake. Mahoma se obrne omračenega pogleda odsečeno k slugi: „No, povejte, da je prav“.

„Ali nič drugega?“ vpraša sluga, napravljen v višnjevi suknji z rmenimi vrvicami kot neki huzar ali se slovaškim gladkim obrazom. Morda je pričakoval še znani izraz „ponižnega poklona“.

Učitelj le molčé odkima. Ko je bil odšel sluga, vzame Hular s tresočo roko eno berilo in pogleda drugo stran. Tu mu zamigljajo pred očmi debele črke:

Az atya—a fin—a testvér—fivér
az anya—a nővér—az iskola.

Vse to mu je skakalo nekako smešno pred očmi. Na to se ozre po otrokih, pa jim reče z nekim posebnim nasmehom:

Pazite zdaj, imam vas učiti madjarskega jezika. Oče se pravi: az ata — sin se pravi: a fiv, brat: a testvér, ali tudi fivér. Bratskih imen bi si našli, a brata zares nemajo na vsem svetu!“

In zopet je nadaljeval naglo, brez zveze:

„Mater kličejo: az anja — sestro a njevér, šolo az iskola. Zdaj mi povejte, kako se pravi oče?“

leto obsodilo z besedami „to ni trikrat nič“. Kaj pa petje? Goriški pevci so peli dobro, stari Dornberški so pa stara šara, šara, že pred par leti vrženi ad akta. Morete si misliti gosp. urednik, če vam „Soča“ hvali starca, ki ga že tlači naduha, da takega petja se na deželi ne dobi kmalu. Tak poročevalec menda ni še slišal nobenega ubranega vaškega zbora, ampak k večjemu kako ponočno krokanje. Najbolj je dopadal nastop šolskih otrok. Neki liberalcec je rekel: „No, to je nekaj — vse drugo pa ni nič kaj vredno“. Kaj pa igra? „Soča“ piše: „Tu so nastopali naši ljudje taki, kakoršni so, v obleki, v kretanju, v igri“. Menda je bil „Sočin“ poročevalec od dolzega časa zaspal, ker drugače ni mogel igre videti, kakor v sanjah, ker je v resnici ni bilo, kakor slavnostnega govora ne. Tak je bil prvi del. Drugi del pa moramo reči, bil je živahen, ker h plesu so prišli naprednjaki od Gorice do Ajdovščine, od Komna do Čavna in plesali so na vse pretege, plesali za žive in mrtve do 1. popolnoči. Žal, da jim je plesalk primanjkovalo, ker „klerikalke“ se niso hotele te komedije vdeležiti. „Liberalci“ so zložili dornberškim bratcem precej „lep offer“, no, saj so ga pa tudi potrebni, ker, če je bil kje na pravem mestu „refrain“, katerega „Soča“ navaja: „Zora puca bit će dana“, tako gotovo tukaj, ker napredni žepi bili so že vsi spucani in prazni in v „liberalnih“ mošnjikih bil je dan, a zdaj bodo imeli nekaj nedelj vsaj za kak kvartinček, ako vsega hkratu po grlu ne poženejo, kakor kaki mondžoni. H koncu še pogovor „liberalke“ s svojim triletnim sinkom: Mati: kam pojde tata v nedeljo? Otrok: Plesat. M. Kam pojde plesat? O. H Kelševanu. M. S kom bo tata plesal? O. Tata bo ple-plesal s Tumo. Tableau!

Politični pregled.

Notranja politika.

Te dni sta bila ministerska predsednika dr. Koerber in Szell v Ischlu pri cesarju ter sta mu poročala o stanju pogajanj tičočih se obnovitve avstro-ogerske nagodbe. Ker se nista kakor poročajo listi, še mogla do cela zjediniti povedala sta seveda vladarju, kakih uzroki da ju vežejo da se ne moreta zjediniti. Potem vršilo se je skupno posvetovanje pod cesarjevim predsedništvom. Listi poročajo, da to posvetovanje ni ostalo brez uspeha ter da bodeta Dr. Koerber in Szell nadaljevala svoje pogovore dne 22. t. m.

Listi vedo tudi poročati da se je Szell udal dr. Koerberjevemu zahtevam glede vinske klavzule. Po teh poročilih bi se carina na ital. vino ne ponižala marveč omejila bi se samo količina vina katerega sme Italija v Avstrijo izvoziti. Koliko je na tem resnice, prepričala nas bode bližnja bodočnost.

Naš ministerski svet je imel včeraj sejo in se je bavil z uprašanjem glede češko-nemško sprave. Vlada namerava

„Ateštvor!“ reče boječe županov sinek.

„Ah, kaj še!“ se zasmije mirno in glasno, „A — teštvér ali a fivér se pravi brat“.

„Madjari nemajo nobenega brata“, reče drzno deček.

Zdaj se zasmije učitelj še glasneje, da je vsa šola začudeno pogledala; zdel se jim je ves drug, nego dozdaj. „No, tak jezik ni za vas, otroci moji“, dostavi resno.

„Gospod učitelj“, oglasi se iz drugega oddelka najbolj nadarjeni deček Matej, „oče se pravi az atja — sin a fiv — brat a testvér ali tudi fivér. Mati az anja — sestra a njevér, škola az iskola“.

To je govoril zdržema kot bi prebiral nabor koral in tako naglo kot prej učitelj; imel je od nekaj prav dober spomin. Pričakoval je pohvale; ali mesto te se pojavijo na učiteljevem čelu mračne gube, kot bi bil nemilo presenečen.

Brez besedij se obrne k mizi, vzame zavoje s knjigami in uradnim ukazom v naročje ter gre ven iz šole. Pri hlevu je bil stari zapuščen kurnik, ostanek starega poslopja in tje vrže učitelj razve-

namreč prihodnje dni spraviti to vprašanje zopet v ték.

Navodila za poučevanje drugega deželnega jezika.

Šolski nadzorovalni organi so opetovano izrazili željo, naj bi se v doseglo enotnega postopanja izdala navodila za pouk drugega deželnega jezika, ki se poučuje na avstrijskih srednjih šolah, bodi kakor obvezen, bodi kakor svoboden predmet. Ta navodila naj bi odgovarjala novi didaktiki in bi slonela na načelih, utrjenih po skušnjah. To je bilo ministrstvu za nauk in bogočastje v povod, da je izdalo navodila za pouk v drugem deželnem jeziku na gimnazijah in realkah. Ta navodila so splošna. Če pa šolske razmere v kaki deželi, posebnost posamičnih deželnih jezikov in specialni učni načerti zahtevajo, da se rečena navodila kako spopolnijo, je prepuščeno deželnim šolskim oblastim, da z dovoljenjem ministerstva izdajo podrobna določila ter da posamičnosti v splošni instrukciji razložijo podrobneje ali spremenijo. Tudi ta instrukcija naj ne ovira učitelja v izkoriščanju lastnih skušenj in samostalnosti, ampak mladim učiteljem naj priporoči izkušano postopanje, starim pa naj da gotovo merilo za prispodabljanje in presojanje lastnega postopanja.

Nemški cesar in Bavarska.

Nedavno se je vršila v bavarskem ministrstvu važna sprememba. Dolgoletni minister za nauk in bogočastje Craillheim, pristaš katoliškega centra je moral odstopiti. To pa je centraliste tako užalilo da so o priliki glasovanja o proračunu glasovali proti točki 100.000 mark, ki so bili postavljeni v proračun v umetniške svrhe, vsled česar je ta točka tudi padla. Kmalu za tem dobi bavarski regent princ Luitpold od nemškega cesarja brzojavko, v kateri cesar izraža najgloblje ogorčenje nad tem činom centra ter govori o črni nehvaležnosti centralistov; zajedno pa ponuja on iz svojega onih 100.000 mark v umetniške svrhe. Na to brzojavko je odgovoril bavarski regent sledeče: „Veličanstvo! Še je hiša Wittelsbachov suverena znotraj modro belih mejnih kolov, in še jaz gospodarim v svoji hiši“.

To umešavanje nemškega cesarja v bavarske notranje stvari — zbudilo je ogorčenje vseh Bavarcev in se je bati da ta nepremišljenost zaradi slabih posledic za slovečo nemško skupnost, posebno ako bi se ta stvar oprijela tudi drugih zaveznih nemških držav.

Burski general v Londonu.

17. t. m. so dospeli v London burski generali Dewet, Botha in Delarey. Na kolodvoru jih je pričakovala velika množica ljudstva. Ko so izstopili iz vlaka, pozdravljala jih je množica z nepopisnim entuziazmom; posebno so si hoteli vsi ogledati Deweta, obkolili so ga ter je bila nevarnost da ga zmečkajo tako da je morala policija vmes poseči. Angleži so pričakovali, da bodo ti generali množico nagovorili; a ti so se pozurili da so čim prej prišli v vozove ter se odpeljali v hotel katerega je zopet množica oblegala. Na povabilo kralja so se istemu predstavili. Po povratku v hotel je bilo poskrbljeno, da jih množica ni opazila.

zani zavoje, da so se knjige razletele po nesnažnem podu. — Nato zarine zatvor strohnelih duric, pa gre spet v šolo. Tu vzame gosli se žebja in dé otrokom, naj zapoje mično koledo. Ali njegova usta so ostala nema.

O poludne je pozabil Hular na obed, ki mu ga je prinašala vselej županova dekla in šel je naglo sam k županu:

„Ali veste kaj novega, župan?“ nagovori gospodarja s zaničljivim nasmehom, „da mi je poslal bistroski komisar zavoje madjarskih beril. Pravi da je to zavoje madjarskih beril. Pravi da je to zastoj, in da moram naučiti otroke madjarski. Iha — še tega bi se trebalo, kaj ne?“

„Ali ni prav tako?“ vpraša župan skromno.

„Moj Bog, prav!“ razgreje se zdaj Hular. „Naše mile slovaške otroke našopati z madjarsčino, in če ne, da mi vzamejo službo! Glejte, hoteli bi me pahniti iz šole, dasi sem jo jaz postavil za vse svoje premoženje! Kar ljudje pomnijo, se prej nihče ni spomnil uborne šolice, a zdaj, ko sem jo tako lepo sezidal, zdaj vedo za njo celo v Bistroti“.

„Se ve!“ prikima župan. „Tako

Domače in razne novice.

Rojstni dan našega cesarja. — Včeraj so slavili vsi narodi avstro-ogerske države 72 letni rojstni dan Nj. Velič. našega preljubljenega vladarja cesarja Franca Jožefa I. ter so iz tisuč in tisuč src kipele vroče želje do Vsemogočnega da bi ga nam ohranil zdravega in čilega še mnoga mnoga leta. Predsinočnem kot na predvečer tega praznika je lukajšna mestna godba priredila mirozov po mestu, katerega se je udeležila ogromna množica ljudstva. Včeraj pa vihrale so zastave na gradu in na vseh poslopih državnih in civilnih oblasti. Ob 10. uri pa je daroval knezonadškof msgr. Jordan v stolni cerkvi ob azistenci mnoge preč. duhovščine slovesno sv. mašo, katere so se udeležili zastopniki vojaških in civilnih oblastev ter mnogo drugega pobožnega ljudstva.

Pomiloščenje. — Njegovo Veličanstvo cesar je o priliki svojega rojstnega dne pomiloštil 22 kaznjencev. Od teh se je jeden nahajal v ječi v Kopru in jeden v Gradščici.

Tajni svetniki so postali baron Handel namestnik v Dalmaciji, grof Thun, dež. predsednik v Šleziji in baron Schwartz nau, namestnik v Tirolski.

Smrtua kosa. — V soboto je po kratki in mučni bolezni v 83. letu svoje starosti umrl v Št. Ferjanu gospod Josip Klanjšček. Pokojnik je bil oče šterjanskega župana g. Antona Klanjščeka in preč. g. Franceta Klanjščeka, vikarja v Gorenji Trebuši. N. p. v m.!

V Šmarjah pri Ajdovščini je dne 17. t. m. umrl g. Frančišek Gruntar c. in kr. enoletni prostovolec korporal v 27. pešpolku in abiturijent. Pokojnik je bil sin župana v Šmarjah pri Ajdovščini g. Franceta Gruntarja. Bil je jako nadarjen in priden dijak in je obetal mnogo dobrega za bodočnost. — Škoda, zares škoda da nam tako mlade in vrle moči ginejo prerano iz naroda, ko jih tako potrebujemo! Kal boleznj dobil je pri vojaki kjer se je pri nekih vajah hudo prehladil. — Naše iskreno sožalje rodbini, katera je po tem udarcu hudo prizadeta. Blagi pokojnik naj počiva v miru!

Novi kanonik. — Stolni vikar preč. g. Franc Kodermatz imenovan je kanonikom stolnega kapitla.

Novi tržaški škof. — Mislilo se je, da pride novi tržaški škof dr. Nagl v Trst že 21. t. m. ter da se bi vršila intronizacija dne 24. t. m. Pa kakor stoji stvari, se bode intronizacija vršila še le 7. ali 8. če ne celo 13. septembra. Uzrok temu so poprave v škofijski palači. Ko bodo te poprave dokončane, vršila se bode intronizacija škofa dr. Nagla.

Dr. Matko Laginja je dovršil dne 10. t. m. petdeseto leto življenja svojega, posvečenega poštenemu delu za blagor Hrvatov in Slovencev v Istri. Ta dan je proslavil dr. Laginja v ožjem krogu svoje rodbine. Dr. Laginja je mislec in glava med borilci istrskimi. Toplo, ognjevito mu je srce, ali isto se mora pokoriti vsikdar njegovemu razumu, njegovi razsodnosti. Kadar je položeno kočljivo, kadar je odločitev težavna — tedaj mora svetovati Laginja. In med istrskimi Hrvati in Slovenci je postalo nekaj dogma, da

lepo šolo vsak opazi...“

„Hm“, zasmije se zopet učitelj, „veste, župan, ona berila sem vrgel na kurnik — tam naj počakajo kot kokoši ob gladu“.

„Zares, prav ste storili, gospod učitelj“, reče župan, in Hular je odšel zadovoljno kot na zabavo.

III.

Za tri mesece — čudo da ne prej — pride v Krpino komisija dveh udov, namreč: komisar in neki nadzornik. Kaj takega živa duša ni videla v občini. — Predno sta stopila v šolo, vzela sta seboj še župana. Ubožca sta tako zmotila ta gospoda, ki so jima sršeli bliski iz oči, in pritrdil jima je na vsako vprašanje: „Da, seveda!“

Naglo je priletela županova deklica v šolo iz lastnega nagiba in učitelj je že pričakoval nepovabljenega gosta obledelega, ali drznega obraza.

„Kraljevi komisar iz Bistrote sem“ reče prvi prišlec — na Hularjev tihi pozdrav — ne da bi bil snel klobuk z glave. Prišla sva sem z g. deželnim šolskim nadzornikom, da se prepričava: kako ste spolnili najvišji ukaz od dne 25. oktobra lanskega leta!“

(Dalje pride).

to, kar je svetloval Laginja, je prav in modro. Istrski Hrvat in Slovenec si danes ne more misliti narodne borbe brez Laginjeve glave na čelu. Zato je to življene za nas dragoceno. Bog nam je ohrani še dolgo vrsto let!

Za „Solski dom“ došlo upravnistvu „Gorice“ g. Jakob Dekleva iz Fiumicella mesto venca pok. Leopoldi Ples 10 K.

Most čez Sočo pri Barki. — Delo tega mosta vro napreduje. Delo katero je prevzela tvrdka Gaertner, vodi inženier Brenner, kateremu je pridelenih še več družih inženierjev. Delavcev je nad 160. Te dni so začeli delati po dnevu in po noči. Sedaj se izvršujejo podvodna dela in sicer se postavljajo podlage za mostove stebre. Te podlage bodo segle 5 metrov pod vodo. Most bo imel 4 oboke in 5 stebrov. Delavci ki delajo pod vodo, se menjavajo vsakih 6 ur.

Poslopje deželne ital. kmet. šole. — Komisija ki je te dni pregledala poslopje deželne ital. kmetijske šole, se je prepričala, da je treba isto do tal podreti. To poslopje bilo je sezidano še-le pred kakimi 20 leti; ali kamenje, iz katerega so to poslopje sezidali, je bilo tako slabo, da je začelo razpadati tako, da ni več govora o kakih popravi poslopja in je morajo podreti.

Iz Sovodenj smo dobili pritožbo o tamošnjih mladeničih, da so strašno posuroveli. Človek da niti ne bode varen iti skozi občino po noči. Večkrat kalijo nočni mir, zlasti pa ob sobotah se potepajo po občini pozno v noč in tako razsajajo, da je že škandal od županstva, da dovoli tako divjanje po občini. Tako je bilo tudi v noči od sobote na nedeljo. O polnoči je vzbudilo počivajoče hrupno kričanje ter metanje kamenja po cesti, strehah in dvoriščih. Proti eni uri popoldne pa so napadli ti razuzdanci s kamenjem mirno skozi Sovodnje idočo romarje iz St. Martina na Krasu, ki so šli na Sv. Goro. Romarji, vsi prestrašeni so tekli do župana, ga vzbudili in povedali kaj se je zgodilo in prosili pomoči, ker da si sami neupajo skozi občino. Župan je dal sklicati občinskega obhodnika in ta je spremil romarje do konca vasi. Seveda, napadalcu so se vsi po mejah poskrili. Opomniti moramo, da sta bila dva romarja s kamenjem zadeta. — Upamo, da c. kr. orožništvo vso stvar preišče in da bo ta naprednjaško-razuzdana mladina strogo kaznovana.

Kaj naj rečemo k temu napadu? Ali ni sramota za celo občino, da se kaj takega sliši? Gospod župan, kje je policijski red? Kako skrbite za nočni mir? Za dovoljevanje javne plese ste hitro pri rokah, za nočni mir po občini pa Vam ni dosti mar! Pomislite, letos smo imeli v Sovodnjah že 5 javnih plesov. In komu dovoljuje naš g. župan javne ples? 18—19-letnim fantalinom in takim pobčem, ki bi morali iti spat že ob 9. uri. Žalostno, pa resnično!

Na predvečer rojstnega dne našega presv. cesarja smo razsvetlili naš spomenik; veteransko društvo je preskrbelo za ta dan umetne ognje in razne bengale, streljivo pa gosp. baron Bianchi. Ubrano se je zapelo cesarsko pesem in druge narodne ob navzočnosti mnogo ljudstva in smo zaorili trikratni živio našemu presv. cesarju.

Pretep na cesti. — V soboto zvečer, ko so se vračali neki kolesarji iz Gradišča v Gorico, dotekli so pri Majnicah dva omnibusa, ki sta se istotako vračala v Gorico. Ko je 10 letna hčerka jednega kolesarjev hotela s kolesom preteči omnibus, nagnil je voznik na desno tako da je konj z repom švrknul dekle preko glave in se je isto vsled tega zvrnilo v jarek. Zaradi tega nastal je med kolesarji in kočijažem prepir in kazanje tudi pretep. Ker je bilo več kolesarjev, bi le jeden sam kočijaž najbrže nič ne opravil. Zato pa mu je priskočil na pomoč drugi kočijaž in padale so od jedne in druge strani pesti, da ni bilo že več lepo. Pravijo pa, da so bile pesti kočijažev bolj trde od onih kolesarjev in zaradi tega tudi uspešnejše. Seveda prav hočeta imeti obe stranki. Ktera pa da ima prav, to bode odločila sodnija, ki ima stvar že v rokah.

Procesija v Medani. — Od tam nam pišejo: V petek na dan Vnebovzetja Device Marije vršila se je v Medani krasna procesija, katere se je udeležilo kakih 2500—3000 oseb. Na to krasno procesijo prišli so ljudje iz celih. Brd in celo iz Kormina, od koder je prišlo tudi društvo „Austria“, zlasti pa se je udeležilo domače prebivalstvo v polnem številu z občinskim starešinstvom na čelu. Procesija je prišla ob 5. uri popoldne. Ob sviranju korminske godbe in pevanju domačih pevcev in pevkinj nesli so znani krasni kip M. B., katerega hrani medan-

ska cerkev, po vasi, katera se je za to priliko posebnim praznično oblekla. Raznešteti mlajev visele so razne zastave in veselo plapolale v večernem vetru. Posebno je povzdignilo slavnost to, da je kip M. B. spremljalo kakih 200 belo oblečenih deklet. Vreme je bilo ugodno, kar je Medance napolnilo z veseljem, da se je mogla nemoteno vršiti ta njih lepa cerkvena slavnost.

Pravi vzrok nesreče v Sestlanu. — O pravem vzroku nesreče v Sestlanu, o kateri smo poročali pred kratkim v svojem listu in katera je terjala sedem človeških žrtv, priobčuje „Triester Tagblatt“ jako zanimivo poročilo. Obrtni nadzornikinz. Cogliervina je namreč prišel na slutnjo, da je vsled razrušenja tako ogromne množine sveta, kakor se je to, zgodilo pri tej razstrelbi, utegnili najti pot na prosto mnogo plinov, kateri so se znabili nahajali v globočini. Na priporočilo tega gospoda se je podala minulega četrtka na lice mesta posebna politična komisija pod vodstvom okr. komisarja g. Mosettiga iz Sežane. In zares je zafela komisija na nekaj nepričakovanega. Našla je namreč, da kamenje, katero je razrušila ta razstrelba, ni bilo belo in suho kakor v prejšnjih slučajih, marveč vlažno in tamnosive, tu in tam celo črne barve. Tudi smrdi ta material intenzivno po nekaki gnilobi. V razpokah se nahaja neka mehka skoro tekoča črna tvarina, katera ima še močnejši duh pe gnilobi. To je dalo povod trditvi, da se utegnejo nahajati v zemlji velike množine oglenečevega vodika, kateri so pri razstrelbi udarili na dan in tudi povzročili tako nepričakovani uspeh razstrelbe. Ker so imenovani plini strupeni, izrekla je komisija mnenje, da se oni ponesrečenci niso zadušili od razstreljenih plinov, marveč od teh, ki so udarili iz zemlje.

Na podlagi teh razkritij da prično zdaj omenjen kraj geološki preiskovati, ako bi se ne našlo morda v zemlji česa, kar bi imela morda vrednosti v narodnogospodarskem pogledu. To poslednje spravljajo zlasti v zvezo z žveplenimi vrelci in bližnjem Trzinu.

Nove slov. razglednice s sliko slov. blagovestnikov sv. Cirila in Metoda (po sliki Jurija Šubica) izdal je tiskar Slatnar v Kamniku.

Velika nesreča na Donavi. — Iz Klosterneuburga se nam piše: Dne 14. t. m. ob 9. uri zvečer bil je alarmiran 15. bataljon pijonirjev ki ima tu svoje vaje na Donavi. Namen temu alarmu je bila vaja, v ponočnem času prepeljati vojaštvo čez Donavo. Čolni za prepeljavanje vojaštva so železni in je po več skupaj zvezanih. Takih čolnov je bilo večje število pod poveljstvom nekega majorja Lindnerja. Prvikrat so ti čolni srečno privesljali v temi čez Donavo; ko so se pa vračali, pa pripluje od Dunaja gori parobrod, ki je vozil ljudi proti Lincu. Častnik ukaže odriniti, misleč da čolni prehitijo parobrod. Ali parobrod je bil že tu in mesto da bi častnik vkazal veslji nazaj, zapove: naprej! Pri tem pa se je zgodila nesreča. Parobrod se zaleti z vso silo v čolne ali pontone tako, da so se nekateri zdrobili in vojaki popadali v vodo. Častnik se je rešil, skočivši na parobrod. Nastalo je strašno vpitje in klicanje na pomoč. Mnogo jih je prišlo pod kolesa parobroda, nekateri pa so se rešili na parobrod, ki se je takoj vstavil. Ponesrečilo jih je več, enega, ki je z razbito glavo in zlomljeno roko priplaval k čolnu, so prepeljali v garnizijsko bolnišnico, dva druga (Slovenci) sta pa najbrže vtonila, ker se o njih nič ne ve. Še večja nesreča bi se bila zgodila, ko bi se bilo natančno izpolnilo povelje častnikov; da se to ni zgodilo, bila je zasluga podčastnikov. Dva druga čolna vesljala sta v ravno isti črti, ali mesto naprej, ukazali so podčastniki vesljati nazaj in tako je ušlo nevarnosti 60—70 oseb.

Velika pevska slavnost v Zagrebu. — Od četrtka do nedelje se je vršila velika slavnost 40 letnice obstanka zagrebskega pevskega društva „Kolo“. Vse mesto je bilo praznično okinčano z zastavami in zelenjem. Na slavnost je prišlo od vseh krajev obilo slovanskih gostov zlasti bratska pevska društva mej katerimi je v prvi vrsti omeniti „Glasbene Matice“ iz Ljubljane. Vnanje goste je zagreško prebivalstvo navdušeno pozdravljalo in obsipalo s cvetjem. V četrtek zvečer je v zahodnjem perivoju mesta bila javna veselica, katere se je udeležilo kakih 10.000 oseb. V petek je bil sestanek v veliki dvorani „Sokola“ in skušnja za veliki koncert v „Maksimiru“. Za tem je bila sv. maša v stolni cerkvi, potem slavnostni obhod po mestu z zastavami, popoldne ob 3. pa je bila krasna veselica v Maksimiru pod milim nebom. Tu so vsa združena pevska društva pela pesmi „Slove-

nec in Hrvat“ in „Jadransko morje“ in sicer je bilo 65 pevskih društev s 36 zastavami. — Posebno ganljivo je bilo odlikovanje onih pevcev ki so že 20 oziroma 10 let člani „Kola“. V soboto opoldne je bil banket na katerem se je v prisrčnih govorih slavila hrvatsko-slovenska vzajemnost. Zvečer je bil veliki koncert v gledališču, a v nedeljo opoldne je bila v gledališču velika matinee, na kateri je govorila slavnostni govor hrvatska umetnica Ljerkapl. Šram.

Kot posebnosti iz te slavnosti je zlasti omeniti, da je pri slavn. obhodu pred vsakim pevskim društvom nosil deček iz zagrebske okolice opravljen v hrv. narodno nošo, tablico z napisom imena dotičnega društva. Najveličastnejši pa je bil prizor ko je soproga župana zagrebskega privezala na zastavo „Kola“ tega najstarejšega hrv. pevskega društva krasen trak kot poklon odličnih narodnih dar. mesta Zagreba. Pri tej priči je zadonela iz tisuč grl hrvatska narodna himna.

Ta slavnost je bila sloveča priča južno-slovanske vzajemnosti in glasna demonstracija proti izživajoči pangermanski pevski slavnosti v Gradcu.

V znamenju kislih kumar. — Tržaški „Piccolo“ objavlja senzacionalno vest, da se misli ruski car odpovedati kroni v slučaju, ako mu carina, ki je blizu poroda, ne povije sinčka.

Narodno gospodarstvo.

Nevarnost vetrov in njene škodljive posledice za hosto.

(Konec.)

Je pa tudi mogoče, da drevo le nagne, torej koreninje moti in omogoči zalego gozdnih škodljivcev, lubadarjev. Tako napadeno drevo se mora brž odpraviti, da se z njim zatre zalega škodljivcev, sicer žuga nevarnost, da se tako zarede, da uničijo cele gozdove.

Zato moramo taka drevesa vsaj še pred Veliko nočjo olupiti če jih že ne moremo iz hoste ven spraviti.

Koncem aprila namreč roji lubadar prvič in napada v skorji ležeča ali obolala drevesa. Le deloma in napol olupiti drevesa ne kaže, ker se sicer lubadar vseeno zagnezdi.

Resnico tega spričuje dejstvo, da lubadarja nahajamo v skorji ob robu desek, zloženih na žagah. Odstranitev večje množine podrtih, oziroma polomljenih dreves zahteva več delavcev, kar je dandanes težko in drago, sicer pa se mora zanemariti drugo nujno delo, kmetijstvu na kvar. Zopet na drugi strani povzroča več lesa več ponudeb, kar na lesno ceno škodljivo vpliva. Tudi v tem oziru se priporoča snovanje zadrug, ki bi se lahko brez posredovanja mešetarjev udeleževale svetovne trgovine z lesom ter dajale posamezniku prednosti, ki jih sicer navadno ni deležen.

Skupno delo, bodisi prirejanje drč, potov, strug itd. stane zadrugo mnogo manj kakor posameznika.

Vsako zanemarjanje in zakasnenje gledé odstranitve gozdnih polomov škoduje ne le lesu samemu na njegovi kakovosti, ampak povzroča nevarnost za cele občine z vničujočimi posledicami, če take polome napadejo lubadarji.

Z delom naj se prične tam, kjer drevesa leže čez pot ali cesto ter zapirajo promet, ali pa tam, kjer pokrivajo mlade nasade.

Južne in zahodne strani host, potem parobki gozdov in robovi presek se morajo nemudoma očediti, ker takim preti največja nevarnost po lubadarju. Tem sledi potem snajenje v notranjem gozdu nahajajočih se polomov.

Ker gozdni škodljivci rajši napadajo iglasto drevje, zato je najprej to osnažiti, potem šele listnato. Nikakor pa se slednje ne sme zanemariti.

Kadar je z lesom slaba kupčija in ne sodi iztrebljenih polomov takoj prodati, tedaj moramo les olupiti ter ga zložiti na pripraven kraj, da more veter skoz in med njim preprihivati. Tako zložen les se posuši in vsaj nekaj časa obvaruje trhlости, preperevanja.

Po viharjih zrédni gozdovi dajo malo upanja na zdaten dobiček. Razen tega porasejo tla takih gozdov z zelišči, ki ne puste, da bi se zasejal nov gozd, ker zaduše vse kali. Zaraditega kaže take po viharjih in burjah poškodovane parcele posekati in nanovo pogozditi! Kdor bi s pogozditvijo odlašal, bi se oškodoval, ker se tla le prerada pocelinijo in zaplevelijo. Enako je storiti tudi po hudih zimskih pozebah in po toči.

Nepogozdene širjave oškodujejo ne le svojega lastnika, ampak tudi občino, ker vedno naraščajoče prebivalstvo sili k najboljšežnejšemu pridelovanju, ki nudi dober zaslužek in dobiček.

Čim slabeje se bo gospodarilo z gozdovi, tem slabeje in teže bode obstajal naš kmet osobito pa hribovec. (Naj bi torej že občinski predstojniki pazili in čuvali pametno gojitev gozdov, oziroma za naznanilom pristojni oblasti preprečevali sekanje naših brd in rebri, ki se pogostokrat sploh ne dadó več pogozditi. Nalivi namreč spero, ga sprši in vetrovi odneso plitvo ruševino, tako da potem le skalovje gleda v dolino. Kakor je znano, je s tem v zvezi tudi vremenska neizgoda, ker skalovje vleče oblake naše. Odtod toliko toče in ploh in slabih časov.)

Sestanek slov. krščansko mislečega dijaštva.

Naprošeni, objavljamo sledeče:

Dragi tovariši somišljeniki!

Slov. kat. dijaštvo hoče z resnim delom pokazati, da ljubi svoj slovenski narod in da je zvesto načelom svete katoliške cerkve. V ta namen prireja vsako leto počitniške sestanke. Tudi letos priredi slov. kat. dijaštvo v dneh 26., 27. in 28. avgusta svoj četrti počitniški sestanek, ki ima kakor vsako leto pred vsem znanstven značaj. Na dnevnem redu so predavanja, ki bodo obravnavala razne točke pravoslovja, naravoslovja, modroslovja, bogoslovja in medicine. Zastopane so torej vse fakultete vseučilišča. Vsakemu predavanju sledi kritika in debata, vsaka neznanstvena polemika je izključena.

Ti sestanki so za slov. kat. dijaštvo velike važnosti. To dokazuje že dejstvo, da privabljajo vsako leto vedno večje število dijaštva. Zbrali se bomo vsi pod jednim načelom, pod načelom katoličanstva. S tega stališča, ki je edino pravo, edino trdno, hočemo premotrivati vse. Na to podlago hočemo zidati vse, kajti kdor zida brez Kristusa, zida na pesek.

Na takih sestankih dobivamo novih močij in novega življenja. Zbrali se bomo vseučiliščniki, bogoslovci in abiturijentje. Spoznavali bomo drug drugega, kar je za naše bodoče delovanje med narodom neprecenljive vrednosti.

Prosveto ožarjeno z lučjo svete vere hočemo prinesiti narodu kot pravi katoliki, Slovenci in demokratje.

V prvi vrsti nas družijo torej katoliška ideja. Ona nam je zvesta vodnica na viharjih poljih mednarodnega življenja. Vse svoje življenje in delovanje si hočemo uravnati na podlagi katoliške vere. Tudi vede ne izvamemo. In zakaj bi jo! Saj še ni nihče dokazal, da je kat. veranasprotna vedi. Pačgovorita zgodovina in trezno znanstveno raziskavanje, da more biti veren katolik ob jednem izvršten znanstvenik. Seveda, ako bi smatrali razne teorije osebnih in slavohepnih učenjakov za dokazana dejstva, potem lahko naletimo na velika nasprotja med vero in vedo. A kaj takega ne stori pameten in trezen mislec.

Kot navdušeni narodnjaki hočemo pa tudi delovati z vsemi močmi za trpeči slovenski narod. Ker so sovražniki vedno ljutejši, moramo si nabrusiti orožje tolikanj bolj in si pripraviti duha in srce, ker treba bo položiti marsikatero žrtev na oltar dejanske ljubezni do domovine. In da brez verske podlage ni možno delovati za narod, to pričajo dogodki zadnjih dnij. Kajti kdor zapusti pravo vodnico, katoliško idejo, zaide kaj hitro na egoistična in druga napačna pota. Slov. kat. dijaštvo še ni nikdar zapustilo svojih principov, katere je pripravljeno vsekdar najodločnejše braniti.

Zato ni dvoma, da je ono voljno in tudi zmožno delovati za narod.

To naše delovanje bi bilo brezplodno in brez pravega cilja, ako ne bi šli med priproste delavce in kmete. To so mase našega naroda, in te je treba dvigniti in sicer duševno in gmotno, da se odvrne od črnogledih prerokov že tolikrat napovedan propad Slovencev.

Tovariši, obračamo se posebno do Vas abiturijentje! Pokazite, da imate tudi Vi smisel in resno voljo, po teh načelih delovati in posvetiti vse svoje moči v blagor slovenskega naroda. Pridite in prepričali se bode, da ravno kat. dijak so oni, ki ne hodijo za puhlimi frazami in praznim polovičarstvom, ki pa imajo resno voljo stopiti v zvezo z narodom in delati v njega prosep.

H komersu pa povabimo tudi našo katoliško inteligenco in delavstvo. S tem pomagamo že nekoliko premostiti ono globoko verzelj, katero je žalibože vsekal sedaj že trhli liberalizem med naše razumnštvo in preprostega trpina.

Vspored sestanka: Pozdravni večer v torek, dne 26. avgusta ob 8. zvečer na vrtu gostilne pri „Zvezdi“ (Krisel prej Ferline) cesarja Franc Jožefa trg. Zborovanje v sredo dne 27. avgusta: I. ob 8. zjutraj sv. maša pri Uršulinkah; II. ob 9. zjutraj otvoritev shoda v veliki dvorani „Katoliškega doma“ po predsedniku

priljubljenega odbora; III. volitev pred-
sedništva; IV. predavanje: a) religija in
morala, predava gospod Fran Zajc, bo-
goslovec (Ljubljana); b) homeopatija, pre-
dava gospod Ivan Hubad, medicinar (Du-
naj, „Danica“); c) civilni zakon, predava
gospod Mesija Lavrenčič (Dunaj, „Da-
nica“). Popoldne: a) točno ob 2. uri
v veliki dvorani „Katoliškega doma“ se-
stanek prijateljev „Zore“; b) ob 3. uri
začetek predavanja „Vulkanizem“ pre-
dava gospod Fran Kolenc, naravoslovec
(Gračanec, „Zarja“); c) cerkvena uprava,
inkvizicija v svitu resnice in pravice,
predava gosp. Ivan Kogelnik, bogoslovec
(Celovec). Komers ob 8. uri zvečer v go-
stilni pri „Zvezdi“ (Kriselj prej Ferline)
cesarja Jožefa trg. Pri komersu svira
ljubljanska društvena godba. Skupni izlet
v četrtek dne 28. avgusta v romantični
Vintgar. Odhod z gorenjskim vlakom z
južnega kolodvora ob 7.55 zjutraj. Na-
tančnejši program glede izleta se razglaši
na sestanku.

Sklicatelj IV. sestanka slov.
kat. mislečega dijaštva.

Tržne cene.

Za 100 kg.

Kava: Santos . . .	K 190—	do 210—
„ Sandomingo . . .	270—	290—
„ Java . . .	260—	280—
„ Portorico . . .	270—	290—
„ Ceylon . . .	360—	380—
Slakdor . . .	86.50	90—
Špeh . . .	120—	150—
Petrolij v sodu . . .	34—	—
„ zaboju . . .	11.60	12—
Maslo surovo . . .	150—	160—
„ kuhano . . .	200—	220—
Otrobi debele . . .	10.60	12.20
„ drobne . . .	10—	11.20
Turšica nova . . .	12.80	14.40
„ za hrano . . .	12.40	13—
Oves . . .	17—	18—

Moka ogerska:

št. 0 K 30.20	št. 1 K 29.60	št. 2 K 29.20
„ 3 „ 28.60	„ 4 „ 28.—	„ 5 „ 27.60
„ 6 K 27.—		

Loterijske številke.

16. avgusta.

Dunaj	25	55	43	86	45
Grac	38	34	25	18	6

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

priporoča

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,

briskih, dal-
matinskih in
istarskih vi-
nogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po želez-
nici na vse kraje avstro-egrske monarhije v
sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja
tudi vzorce.

Cene zmerne. Rostrežba poštna.

Krojaška mojstra

Čufer & Bajt

v Gorici, ulica sv. Antona št. 7
v hiši g. J. Kopača pri okr. sodniji,

izdelujeta

vsakovrstne obleke za moške
po meri, bodisi fine ali pa
priproste.

Priporočata se svojim rojakom
v Gorici in na deželi, posebno pa
č. duhovščini in učencem srednjih
in ljudskih šol za obilna naročila.

Podpisani priporoča slavnemu ob-
činstvu v Gorici in na deželi svojo

prodajalnico jestvin.

V zalogi ima kave vseh vrst, raz-
lične moke iz Majdičevega mlinarstva v Kranju,
nadalje ima tudi raznovrstne pijače na
primer: francoski Cognac, pristni
kranjski brinjevec, domači tropinovec,
fini rum, različna vina, goršice (Senf.)
Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodove
užigalice. — V zalogi se dobijo tudi te-
stenine trdke Žnidaršič & Valenčič v
Ilirski Bistrici, ter drugo v to stroko
spadajoče blago. — Postrežba točna in
po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kutin,

trgovec v Semeniški ulici h. št. 1.
(v lastni hiši)

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Solskega doma“.

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznico

v Gorici

ulica Vetturini št. 3.

Anton Fon,

klobučar in gostlničar,

Semeniška ulica št. 6,

ima bogato zalogo raznovrstnih

klobukov

ter toči v svoji krčmi

pristna domača vina

in postreže tudi z jako ukusnimi
jedili.

Peter Drašček,

trgovec jedilnega blaga v Gorici,

Stolna ulica št. 2.

Priporoča se p. n. občin-
stvu v Gorici in z dežele.

Prodaja kavino primeso,
sladkor, milo, slanino, riž,
maslo surovo in kuhano,
olje, moko iz Majdičevih
mlinov in vse jestvine.

Zaloga žveplenk
sv. Cirila in Metoda.

Fani Drašček,

zaloga šivalnih strojev v Gorici

Stolna ulica št. 2.

Prodaja
stroje tudi
na teden-
ske ali
mesečne
obroke.
Stroji so
iz prvih
tovarn ter
najboljše,
kakovosti
Priporoča
se slav.
občinstvu.

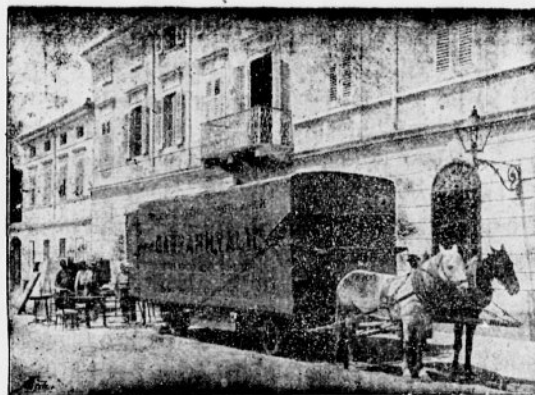
Špedicijska poslovnica

Gašpar Hvalič

v Gorici,

v ulici Morelli št. 12.

Priporoča se tople Sloven-
cem v mestu in rojakom
na deželi za prevažanje
vsakovrstnega blaga in po-
hištva v vse kraje. Ker ima
tri nove zaprte vozove
za prevažanje,
zagotavlja, da se blago ne-
poškodovano dostavlja.

„Centralna posojilnica“

v Gorici,

registrovana zadruga z omejeno zavezo,
sprejema hranilne vloge, katere o-
brestuje po 4 1/2 % polmesečno;
nezdignene obresti pripisuje konec leta
h glavnici. Rentni davek plačuje po-
sojilnica sama.

Daje posojila udom na osebni
kredit po 5 % in na vključbo po 5 1/2 %.

Sprejema člane z glavnimi de-
leži po 200 K in z opravnimi
deleži po 2 K.

Otvorja članom tekoče račune,
katere obrestuje po dogovoru. Za nala-
ganje in vračanje so na razpolago po-
ložnice c. kr. poštne hranilnice, tako da
je mogoče poslati denar brez poštne
stroške.

Uradne ure so vsak delavnik od 8—12.
ure zjutraj in ob ponedeljkih in četrčkih
tudi popoldne od 2—4 v ulici Vetturini 9.

Po zmerni ceni je na prodaj

lep, viseč

svetilnik (kloča)

ki je posebno pripraven za male cerkve
na deželi. — Več se izve pri našem
npravnistvu.

Za vsakega nekaj!!

dobi se v zalogi trdke

I. Zornik, — Gorica

Gosposka ulica št. 7,

prva in edina slovenska trgovina
za modno blago.

Najboljše, največje in najcenejše
skladišče vsakovrstnega perila, srajc za
hrbolazce in kolesarje vsake velikosti,
jopice za telovadce, krasnih kravat v
vsakem slogu, nogavic, rokavic, životni-
kov (modernej), solčnikov, pihalk, de-
žnikov, blusen, spodnjih kril, divnih okras-
kov za obleke, svil za obleke in bluze,
vseh potrebnih za vezenje.

Priporočevalno najbolje kupova-
lišče za g. šivilje in krojače.

Naročila za izdelovanje perila (za
gospode), in modernej po vsaki meri in
zahtevi izvršujejo se točno.

„Narodna Tiskarna“

*** v Gorici, ulica Vetturini št. 9 ***

je preskrbljena z povsem novimi črkami,
okraski in finim papirjem, ter more pre-
vzeti vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela
z zagotovilo točne in strokovno pravilne izvr-
šitve v moderni in okusni obliki po tako nizkih
cenah, da se ne boji nikake konkurence

V zalogi ima vse tiskovine za duhovnije, županstva in
druge urade na močnem papirju, ter na prodaj ima
knjige: Ilijado, Tri igre, za slovensko mladino in Zgodovino
*** tolminske šole ***

TISKA:

„GORICO“

ki izhaja dvakrat na teden
v dveh izdajah, ter stane
na leto 8 K, pol leta 4 K
četrt leta 2 K

TISKA:

„PR. LIST“

ki izhaja vsak četrtek ter
stane na leto 4 K, pol leta
2 K, za manj premožne
celo leto 3 K

TISKA:

brošure * * *
* * * diplome
trgovske račune
cenike * * *
vabila na karton
* * * in na papir
sprejemnice * *
* * * za društva
pisma in zavitke
s firmo * * *
* * * etikete
za vsakoršno * *
* * * porabo
plakate * * *
v raznih barvah
* * * in velikosti
i. t. d.

TISKA:

* * * pobotnice
računske sklepe
* * * lične tiskovine
za industrijo * *
* * * trgovino
in obrt * * *
* * * posetnice
razne velikosti *
* * * in oblike
z zavitki * * *
* * * zaročnice
in poročnice * *
* * * v elegantnih
škaflih * * *
ter osmrtnice v
* * * raznih oblikah
i. t. d.

GORICA

(Večerno izdanje.)

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri popoldne za mesto in ob 3. uri popoldne za deželo. Ako padena ta dneva praznik izide dan prej ob 6. zvečer. Stane po pošti prejemani ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Vetturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računijo po petstvih in sicer ako se tiskajo 1-krat po 12 vin., 2-krat po 10 vin., 3-krat po 8 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

Vsenemške pretiranosti.

V zadnji številki svojega lista smo se dotaknili vsebine brošure, katero je spisal neki Vsenemec Otakar Schubert o političnih razmerah na jugu naše monarhije ter navedli iz nje nekaj značilnih stavkov.

Danes pa smo si namenili z ozirom na to brošuro spregovoriti na sploh nekoliko besedij o vsenemški pretiranosti in o nakanah Vsenemcev glede južnih pokrajin našega cesarstva; to pa ne radi brošure same, marveč radi tega, ker se v isti sploh zrcalijo nakane vsenemških politikov.

Te nakane gredo že dolgo za tem, da priboré nemštvu ves slovanski jug. Da je vsenemški propagandi s tem povse resno, ne pričajo samo razni primorski politični zistemi, marveč tudi raznovrstno privatno nemško gibanje bodisi v trgovini, v družabnem življenju, v šolstvu in v splošnem nastopanju, ki je sovražno drugim narodnostim tu doli. Nemec zagadel jednako grdo gleda Slovana kakor i Italijana v teh pokrajinah, ker oba sta na poti njegovim namenom in je zlasti značilno kar pravi pisec te brošure o primorskih Italijanih, češ, da se isti le tedaj naslanjajo na Nemce kadar gre za to, da z njihovo pomočjo pritiskajo k tlom Slovanov, tedaj so jim »fratello tedesco« (nemški bratec); ko pa so si z nemško pomočjo zavarovali proti Slovanom hrbet, tedaj pa jim je Nemec »maledetto tedesco« (prokleti Nemec).

Ta izjava Velikonemca ni brez vse vrednosti za nas, ker osvetljuje pravo razmerje med Italijani in Nemci ki so jedini le v zatiranju nas primorskih Slovanov, sicer pa največji medsebojni sovražniki. Iz tega razmerja, ako bi mi Slovani znali, zamogli bi kovati za se političen kapital.

Dočim Nemci v Primorju snujejo svoja politična in nepolitična društva, v katerih neprestano vzgajajo vsenemško idejo; dočim si osvajajo naše šolstvo s tem, da širijo v državnih avstrijskih šolah vsenemški duh, pa jim je na poti vsaki pokret od strani Slovanov in še

bolj Italijanov. — Silno jih bode v oči naša borba za ohranjenje našega šolstva, pa nam podtikajo zlorabljanje svetih Cirila in Metodija v politične svrhe, katerega da ne vidi sveta kurija v Rimu, pač pa hitro obsoja pisavo kakega nemškega profesorja v luterskem smislu. Vsenemec v svoji slepoti niti ne vidi, da sta slovanska blagovestnika učila čisto v duhu rimokatoliške cerkve, da torej sv. kurija nima uzroka protiviti se verskim naukom sv. bratov Cirila in Metodija, — pač pa se mora protiviti zblojenim pisarijam luterski nadahnjenih novodobnih nemških profesorjev, kateri iz pravih vsenemško političnih motivov stoje bliže protestantizmu nego rimskemu katolicizmu.

Da bi Vsenemec še bolje podkrepil svoje natolcevanje o slovanski politiki na slovanskem jugu, izmislil si je vrhu tega še »rusko propagando« vzdrževano po ruskih rubljah, v katero propagando prav pridno upleta tudi našo narodno duhovščino. Mi nismo še nikdar preiskovali, koliko pruskih mark roma vsako leto iz Berolina in od drugod v naše kraje za vzdrževanje vsenemške propagande, nemškega šolstva itd., — to pa že smemo reči, da je naša slovenska vest čista kar se tiče podpore iz vnanjih držav za naše narodne namene. A tudi Vsenemec ni prav gotov svoje stvari, zato se mu le zdi, da kroži ruski rubelj po Slovenskem; le zdi se mu, da je »zasledil očividni vpliv ruskega rublja« v naših deželah, le zdi se mu, da »tudi v Ljubljani ne počiva«, kajti kako bi bilo sicer mogoče, da je to mesto, kjer je pred desetletij še »vladalo nemštvo«, danes »že skoro« popolnoma slovensko? Le ruski rubelj je zamogel to uiniti, narodna zavest Slovencev, t. j. onih značajnih Slovencev, ki ne nagibajo svojih ušes k šepetajočim glasovom škodoželjnih pangermanskih hujskačev, o, ta ni učinila ničesar, ali pa se boji Vsenemec to priznati. Zato sumniči, zato se mu nekaj »zdi«, češ, vsenemških kalinov se to le prime. Posebno kar se tiče »ruskega rublja«, pa mu je trn v peti — slo-

venski duhovnik, kajti ta je glavni agitator panslavizma, to zlasti kaže oni kanonik, ki je navduševal za vpeljavo ruskega jezika na kranjskih srednjih šolah*). Le slovanski duhovniki so oni narodni naprednjaki na Slovenskem, ki izpodbijajo tla nemštvu, — le oni so nevarni, le nje je treba »poslati k vragu«, — a tisti »narodno-napredni« »apostelniki«, ki se sami nazivajo tako, ti nemštvu niso prav nič nevarni (in Nemec dobro ve, kdo mu je politično nevaren!), kajti le-té je Nemec že poslal k vragu, ali pa so — sami šli!

In ker so duhovniki — tudi italijanskih ne izvzemlje — tako nevarni širjenju nemštva na Jugu, zaradi tega želi Vsenemec, da bi sedel na stol sv. Petra že kaj skoro mož »z nemškim srcem«. Kajti ako ima kdo v teh deželah zgodovinsko pravico do obstanka, tedaj so to le Nemci. In zakaj? Zato ker so si »Romani in Slovani« z nemškim elementom osvežili svojo kri*, zato ker še krstne knjige na jugu monarhije pričajo, da so bili nekaj v teh krajih nemški vitezi, nemški rokodelci in nemški trgovci!

O ti plitva vsenemška pamet!

Zato ker je slučajno na našem Jugu nekaj nemških imen, ker so v zlatih starih časih priromali v te kraje nekateri nemški nasilniki ter si prilastili nekaj zemlje, zidali nekaj gnezd na hribih, ker so pricapljali v naše kraje s trebuhom za kruhom nekateri nemški rokodelci — katerih imena so se deloma še ohranila do našega časa, zaradi tega naj ima nemštvo v teh krajih svojo zgodovinsko pravico do obstanka!

Koliko večjo zgodovinsko pravico do obstanka pa imajo potem Slovani na vsem zapadnem delu naše monarhije, po vsej Tirolski, Arlberški, Bavarski in celo Švici! Kajti vsi ti kraji so bili pred stoletji na gosto naseljeni s Slovani. Ali kaj še dežele ob Donavi in Labi, kjer je desetkrat več sledov slovanskega naseljenja, nego pa je nemških na jugu naše monarhije. Ako se Vse-

*) »Soča« se v svoji tozadevni notici glede omenjene brošure, te točke skrbno ogiblje. Op. ur.

nemec na taki podlagi sklicuje na »zgodovinsko pravico nemštva« tedaj se Slovani z jednako pravico sklicujemo na svoje zgodovinsko pravo celo — na Brandenburškem!

Po vseh teh deželah so si pač Nemci »osvežili svojo kri« s slovanskim elementom in si ga še osvežujejo, kakor kažejo baš barbarske razmere na Poznanskem.

No, zanimiv je ta Vsenemec pa posebno tam, ko govori o »sanjah polubarbarskih narodov na jugu« nasproti katerim je le Nemec olikan! Borba Jugoslovanov kot pravega avtohtonnega ljudstva tu doli za ohranjenje svoje narodnosti, za napredek in oniko, katero na kruti način ovira nemški primorski zistem, to so v očeh Vsemenca sanje, — a sanja mu ni ono vsenemško stremljenje ki iz par Nemcev tu doli hoče narediti — primorsko prebivalstvo, ki na nedopusten način ponemčuje pristna slovanska krajevna imena kakor Pazin v spako »Mitterburg«, Krk v spako »Veggel« (»Veglia«) Oglej v spako »Aglar«, Devin v spako »Tybein«, Moščenice v spako »Mosach« in nepregledno vrsto drugih. To niso sanje!

In kaj govori ta Vsenemec še posebno o šolskih razmerah na Goriskem! V Gorici pravi, da pač obstoji jedna nemška ljudska šola jeden nemški gimnazij in jedna nemška realka, ali profesorji da so večinoma Italijani in Slovenci. Nemški profesor pa, ki je tako nesrečen, da ga je semkaj zaneslo, ima težko stališče. Proti nemškim srednjim šolam vstajajo v jednomer viharji in Slovenci zahtevajo, da se odpravi tu nemščina kot učni jezik ter se uvede slovenščina jednako kakor se je to zgodilo v Kranju in Novemestu.

Končajmo!

Je-li treba več budalosti nego jih je nakupičil v svoji brošurici ta Vsenemec, zapeljan seveda po izvestnih — virih?

In kateri so ti viri?

Ne motimo se morda ako jih iščemo baš v vrstah onih »nesrečnih« nemških

LISTEK.

Slovaški učitelj.

Česki: Gabrijela Preissova.

(Dalje.)

»Zapisnik s penezi daj mojim roditeljem, prstan Olgi — a to knjižico obdrži ti« veleval je Ivan, pa mu podal roko v zadnji pozdrav. S to knjižico je izročil preprostemu Cvetku vso svojo mladinsko navdušenost, ki mu je tako žarela iz oči v življenju, da si je čudovito pridobila priznanje...

Učitelj stisne ustnici, ali vendar mu je šinila silna ginjenost po obličju in trpke solze so mu skalile oči. Za tem vtakne knjižico zopet v žep, pa jame trdo hoditi po trati, dokler se jesensko solnce ni popolnoma dvignilo iz megle jutranje zarje in ga spomnilo, da se je treba vrniti. Cvetko pokima Dimi in ko mu je prišla blizu, prime jo za vrv in nastopi pot proti domu.

Zdaj šele je pojel skorjico kruha v borni sobi in vzel kozarec slivovice; le v hudi zimi je kuril v šolski sobi in samo tedaj si je kupal gorak obed. Drugeče pa mu je napravljala obed krčmarica — županka, a za večerjo je skrbel

Po osmi uri je šel v šolo. Tu so brenčali in se šalili že precej časa otroci. Ali ko je vstopil učitelj, tedaj so se zresnili in umolknili. Ljubili so zelo učitelja; in slušali so ga še rajši, nego doma stariše.

Hular pomoli z otroci molitev pred šolo; na to jame podučevati.

Nariše na tabli: i — u — m — unim — in to podčrta. Ta naloga je veljala za prvi oddelek, in to so morali otroci najprej edno za drugo zlogovati, potem pisati. Potem premisli malo, pa napiše pod črto za drugi oddelek, ki je bil posajen v zadnjih klopéh:

»Srečen, kdor si predstavi eden čist, smeli smoter mesto mnogih«.

Ko so otroci to prepisovali, hodil je po šoli, se ustavljal tu in tam pri malem pisarju ali pisarki. Ko so bili vsi gotovi, sede na klopico pri svoji mizici in prekriza nogi. Otroci so ga gledali pozorno. Vsak si je mislil: »Zdaj pové povest!«

In res je začel učitelj tako-le pripovedovati:

»... Leta 49. se je dvignila Slovaška proti Madjarom in prostovoljci so jo udarili od Mijave k podgraški Kobanici.

imel je glavo ko mleko in bil ves bolan razen svoje velike duše. Udeležil se je še naše zmage pri Stari Turi, ali Bog ve — kaj — je bilo: ali se je nagotal dima, izhajajočega iz hiš, ki so jih bili zapalili Madjari, ali ga je prijel kaj drugega — dalje ni mogel. Pri neki pastirski koči ga je prijel smrtni krč. Še tedaj, ko je že preobračal oči, je govoril dvema prostovoljcem, ki sta bila pri njem oni čas: »Jaz sem že padel po božji volji, a vi slovaški otroci, in oni, ki zrastejo za vami — si že pomorete!«

Učitelj je hodil po šoli in govoril dalje bolj za se: »To je bilo prerokovanje — božje prerokovanje... Oni mlajši takrat še niso zmagali — padli so... Ali otroci, ki zrastejo, oni si gotovo pomorejo!«

V tem blesku trdnega prepričanja se ozre po svojih učencih. »To je bila danes kratka povest« zašepeta učenec sosedu — ali učitelj ni čul tega, bil je zamišljen.

Kar stopi nekdo v šolo, bil je uradni sluga iz okrajnega mesta Bistroje. Pri nesel je učitelju obširni zavoj z nalogo, da se priporoča bistrojski g. komisar in da to pošilja Zavzati Hular od nas zavori

na vrhu pa je bil priložen madjarski pisani list. Znal je to slabo, ali vendar je pregledal in razumel približno ta le obseg:

Gospodu učitelju ogerske narodne šole v Krpini se naznanja, naj vpelje v šoli državni madjarski jezik kot zapovedan predmet, ki se mora poučevati postopno do tje, da se ga učenci dobro priučé. Zato je potreba, da se izkaže učitelj sam z dopisom do stolnega oblastva, da je popolnem zmožen madjarskega jezika, ali pa da se hoče v najkrajšem izpopolniti v njem. Priložene učne knjižice daje dobrodejni domovinski odbor iz kralj. glavnega mesta v Budapešti gledé na ubožstvo tega kraja šoli v Krpini zastonj. Te naj razdeli učitelj med svoje učence brez razlike starosti in stanu roditeljev. Če se ne bo skrbno izpolnilo tega povelja v vseh točkah, moglo se bode učitelja po najvišem odloku kaznovati, morebitno tudi od službe odstaviti.

Od kralj. stolnega oblastva v Bistroji dne 25. oktobra 186*

Ištvan Kobilkay, polit. komisar.

profesorjev, katere je „zaneslo“ na Primorsko, samo da bi imeli tu svoje — „težko stališče“.

Tem „nesrečnim“ virom bi bilo vsaj jedno priporočati, — namreč da so v svojih poročilih vestni in pravični ter ne lažejo o težkem stališču nemških profesorjev na srednjih šolah v Gorici, marveč o še težjem stališču, katero imajo v očigled njihovi „ljubezni“ za naš narod — slovenski srednješolski dijaki v Gorici!

Ne čudijo pa naj se ti viri potem, ako Slovenci zahtevamo svojih srednjih šol s svojim maternim učnim jezikom, kajti kako opravičena je taka zahteva, to potrjuje vsenemški pisec sam, ko pravi da je „slovenizacija“ mesta Goriškega tem bolj pričakovati ker je to mesto samo le nekaj očiščeno v slovenskem ozemlju. Isto torej kar je „slovensko ozemlje“ na katerem stojita mesti Kranj in Novo mesto, zahtevalo in doseglo za tamošnji gimnaziji, isto sme zahtevati in mora doseči „slovensko ozemlje“ na katerem stoji mesto Gorica!

Po vsem tem pa je tudi jasno ko belidan, da zgodovinske opravičenosti za obstanek nemštva na jugu naše monarhije sploh ni, da so vsenemške pretiranosti tu doli silno smešne in naivne ter da bi kupljeni vsenemški pisci svoji nemški stvari bolje služili, ako gredo z goho svojih možgan sušit tevtoburško močvirje, nego pa pisat take brošure.

Dopisi.

Iz Dornberga. — V nedeljo osem dni so imeli naši „liberalci“ veselico, katero „Soča“ od zadnje srede bombastično poveličuje, zraven pa se vé, mora breniti katoliško nar. stranko. In kaj je resnica na tej napredni veselici? To-le: Veselica je imela dva dela — gledišče in plesišče. Prvi del je bil dokaj reven in klavern. Slavnostnega govora, ki bi imel biti duša veselici, ni bilo. Za slavnostnega govornika je bil določen dr. Treo. Ko ga ni bilo, so nekateri šale zbijali, da se ni mogel naučiti govora; drugi, da se je zbal klerikalcev, da ga bodo izžvižgali, ako bi se kaj obregnul ob vero in duhovščino. Zaloščanski Demosten se pa tudi ni upal ga nadomestovati, ker on je k večjemu za govornika v kaki „betuli“, ne pa na odru. Torej s slavnostnim govorom „fiasco“. — Tamburanje bilo je srednje, toda ne verjamem, da je privabilo kakega ženina. Tu ste namreč dve „liberalni“ hiši, ki imate nič manj in nič več kot devet deklet za oddati, a kljub vsemu tamburanju se nočejo ženini oglasiti. Kmet jih nemara, gospod jih pa noče, ni menda tistega pod palcem. Deklamacijo je govorila ona dražestna, kakor bi rekla „Soča“, katero je pa občinstvo lansko

cej časa eno knjigo za drugo, kakor bi ne mogel razumeti, da so vse enake. Mahoma se obrne omračenega pogleda odsečeno k slugi: „No, povejte, da je prav“.

„Ali nič drugega?“ vpraša sluga, napravljen v višnji suknji z rmenimi vrvicami kot neki huzar ali se slovaškim gladkim obrazom. Morda je pričakoval še znani izraz „ponižnega poklona“.

Učitelj le molče odkima. Ko je bil odšel sluga, vzame Hular s tresočo roko eno berilo in pogleda drugo stran. Tu mu zamigljajo pred očmi debele črke:

Az atya—a fin—a testvér—fivér
az anya—a nővér—az iskola.

Vse to mu je skakalo nekako smešno pred očmi. Na to se ozre po otrokih, pa jim reče z nekim posebnim nasmehom:

Pazite zdaj, imam vas učiti madjarskega jezika. Oče se pravi: az ata — sin se pravi: a fiv, brat: a testvér, ali tudi fivér. Bratskih imen bi si našli, a brata zares nemajo na vsem svetu!

In zopet je nadaljeval naglo, brez zveze:

„Mater kličejo: az anja — sestro a njevér, šolo az iskola. Zdaj mi povejte,

leto obsodilo z besedami „to ni trikrat nič“. Kaj pa petje? Goriški pevci so peli dobro, stari Dornberški so pa stara šara, šara, že pred par leti vrženi ad akta. Morete si misliti gosp. urednik, če vam „Soča“ hvali starca, ki ga že llači nadiha, da tacega petja se na deželi ne dobi kmalu. Tak poročevalec menda ni še slišal nobenega ubranega vaškega zbora, ampak k večjemu kako ponočno krokanje. Najbolj je dopadal nastop šolskih otrok. Neki liberalci je rekel: „No, to je nekaj — vse drugo pa ni nič kaj vredno“. Kaj pa igra? „Soča“ piše: „Tu so nastopali naši ljudje taki, kakoršni so, v obleki, v kretanju, v igri“. Menda je bil „Sočin“ poročevalec od dolzega časa zaspal, ker drugače ni mogel igre videti, kakor v sanjah, ker je v resnici ni bilo, kakor slavnostnega govora ne. Tak je bil prvi del. Drugi del pa moramo reči, bil je živahen, ker h plesu so prišli naprednjaki od Gorice do Ajdovščine, od Komna do Čavna in plesali so na vse pretege, plesali za žive in mrtve do 1. popolnoči. Žal, da jim je plesalk primanjkovalo, ker „klerikalke“ se niso hotele te komedije vdeležiti. „Liberalci“ so zložili dornberškim bratcem precej „lep offer“, no, saj so ga pa tudi potrebni, ker, če je bil kje na pravem mestu „refrain“, katerega „Soča“ navaja: „Zora puca bit će dana“, tako gotovo tukaj, ker napredni žepi bili so že vsi spucani in prazni in v „liberalnih“ mošnjičkih bil je dan, a zdaj bodo imeli nekaj nedelj vsaj za kak kvartincek, ako vsega hkratu po grlu ne poženejo, kakor kaki mondžoni. H koncu še pogovor „liberalke“ s svojim triletnim sinkom: Mati: kam pojde tata v nedeljo? Otrok: Plesat. M. Kam pojde plesat? O. H Kelševanu. M. S kom bo tata plesal? O. Tata bo ple-plesal s Tumo. Tableau!

Politični pregled.

Notranja politika.

Te dni sta bila ministerska predsednika dr. Koerber in Szell v Ischlu pri cesarju ter sta mu poročala o stanju pogajanj tiščočih se obnovitve avstro-ogerske nagodbe. Ker se nista kakor poročajo listi, še mogla do cela zjediniti povedala sta seveda vladarju, kaki uzroki da ju vežejo da se ne moreta zjediniti. Potem vršilo se je skupno posvetovanje pod cesarjevim predsedništvom. Listi poročajo, da to posvetovanje ni ostalo brez uspeha ter da bodeta Dr. Koerber in Szell nadaljevala svoje pogovore dne 22. t. m.

Listi vedo tudi poročati da se je Szell udal dr. Koerberjevim zahtevam glede vinske klavzule. Po teh poročilih bi se carina na ital. vino ne ponizala marveč omejila bi se samo količina vina katerega sme Italija v Avstrijo izvoziti. Koliko je na tem resnice, prepričala nas bo bližnja bodočnost.

Naš ministerski svet je imel včeraj sejo in se je bavil z uprašanjem glede češko-nemško sprave. Vlada namerava

„Ateštvor!“ reče boječe županov sinek.

„Ah, kaj še!“ se zasmije mirno in glasno, „A — teštvér ali a fivér se pravi brat“.

„Madjari nemajo nobenega brata“, reče drzno deček.

Zdaj se zasmije učitelj še glasneje, da je vsa šola začudeno pogledala; zdel se jim je ves drug, nego dozdaj. „No, tak jezik ni za vas, otroci moji“, dostavi resno.

„Gospod učitelj“, oglasi se iz drugega oddelka najbolj nadarjeni deček Matej, „oče se pravi az atja — sin a fiv — brat a teštvér ali tudi fivér. Mati az anja — sestra a njevér, škola az iskola“.

To je govoril zdržema kot bi prebiral nabor koralid in tako naglo kot prej učitelj; imel je od nekdanj prav dober spomin. Pričakoval je pohvale; ali mesto te se pojavijo na učiteljevem čelu mračne gube, kot bi bil nemilo prenečen.

Brez besedij se obrne k mizi, vzame zavoj s knjigami in uradnim ukazom v naročje ter gre ven iz šole. Pri hlevu je bil stari zapuščen kurnik, ostanek sta-

namreč prihodnje dni spraviti to vprašanje zopet v ték.

Navodila za poučevanje drugega deželnega jezika.

Šolski nadzorovalni organi so opetovano izrazili željo, naj bi se v doseglo jednotnega postopanja izdala navodila za pouk drugega deželnega jezika, ki se po uče na avstrijskih srednjih šolah, bodi kakor obvezen, bodi kakor svoboden predmet. Ta navodila naj bi odgovarjala novi didaktiki in bi slonela na načelih, utrjenih po skušnjah. To je bilo ministerstvu za nauk in bogočastje v povod, da je izdalo navodila za pouk v drugem deželnem jeziku na gimnazijah in realkah. Ta navodila so splošna. Če pa šolske razmere v kaki deželi, posebnost posamičnih deželnih jezikov in specialni učni načrti zahtevajo, da se rečena navodila kako spopolnijo, je prepuščeno deželnim šolskim oblastim, da z dovoljenjem ministerstva izdajo podrobna določila ter da posamičnosti v splošni instrukciji razložijo podrobneje ali spremene. Tudi ta instrukcija naj ne ovira učitelja v izkoriščanju lastnihkušenj in samostalnosti, ampak mladim učiteljem naj priporoči izkušano postopanje, starim pa naj da gotovo merilo za prispodabljanje in presojanje lastnega postopanja.

Nemški cesar in Bavarska.

Nedavno se je vršila v bavarskem ministerstvu važna sprememba. Dolgoletni minister za nauk in bogočastje Craillheim, pristaš katoliškega centra je moral odstopiti. To pa je centraliste tako užalilo da so o priliki glasovanja o proračunu glasovali proti točki 100.000 mark, ki so bili postavljeni v proračun v umetniške svrhe, vsled česar je ta točka tudi padla. Kmalu za tem dobi bavarski regent princ Luitpold od nemškega cesarja brzojavko, v kateri cesar izraža najgloblje ogorčenje nad tem činom centra ter govori o črni nevhvalnosti centralistov; zajedno pa ponuja on iz svojega onih 100.000 mark v umetniške svrhe. Na to brzojavko je odgovoril bavarski regent sledeče: „Veličanstvo! Še je hiša Wittelsbachov suverena znotraj modro belih mejnih kolov, in še jaz gospodarim v svoji hiši“.

To umešavanje nemškega cesarja v bavarske notranje stvari — zbudilo je ogorčenje vseh Bavarcev in se je bati da ta nepremišljenost zarodi slabih posledic za slovečo nemško skupnost, posebno ako bi se ta stvar oprijela tudi drugih zaveznih nemških držav.

Burski general v Londonu.

17. t. m. so dospeli v London burski generali Dewet, Botha in Delarey. Na kolodvoru jih je pričakovala velikanška množica ljudstva. Ko so izstopili iz vlaka, pozdravljala jih je množica z nepopisnim entuziazmom; posebno so si hoteli vsi ogledati Deweta, obkolili so ga ter je bila nevarnost da ga zmečkajo tako da je morala policija vmes poseči. Angleži so pričakovali, da bodo ti generali množico nagovorili; a ti so se požurili da so čim prej prišli v vozove ter se odpeljali v hotel katerega je zopet množica oblegala. Na povabilo kralja so se istemu predstavili. Po povratku v hotel je bilo poskrbljeno, da jih množica ni opazila.

zani zavoj, da so se knjige razletele po nesnažnem podu. — Nato zarine zatvor strohnelih duric, pa gre spet v šolo. Tu vzame gosli se žebja in dé otrokom, naj zapoje mično koledo. Ali njegova usta so ostala nema.

O poludne je pozabil Hular na obed, ki mu ga je prinašala vselej županova dekla in šel je naglo sam k županu:

„Ali veste kaj novega, župan?“ nagovori gospodarja s zaničljivim nasmehom, „da mi je poslal bistrojski komisar zavoj madjarskih beril. Pravi da je to zavoj madjarskih beril. Pravi da je to zastonj, in da moram naučiti otroke madjarski. Iha — še tega bi se trebalo, kaj ne?“

„Ali ni prav tako?“ vpraša župan skromno.

„Moj Bog, prav!“ razgreje se zdaj Hular. „Naše mile slovaške otroke našopati z madjarsčino, in če ne, da mi vzamejo službo! Glejte, hoteli bi me pahniti iz šole, dasi sem jo jaz postavil za vse svoje premoženje! Kar ljudje pomnijo, se prej nihče ni spomnil uborne šolice, a zdaj, ko sem jo tako lepo sezidal, zdaj vedo za njo celo v Bistroti“.

Domače in razne novice.

Rojstni dan našega cesarja. — Včeraj so slavili vsi narodi avstro-ogerske države 72 letni rojstni dan Nj. Velič. našega preljubljenega vladarja cesarja Franca Jožefa I. ter so iz tisuč in tisuč sre kipele vroče želje do Vsemogočnega da bi ga nam ohranil zdravega in čilega še mnoga mnoga leta. Predsinočnem kot na predvečer tega praznika je tukajšna mestna godba priredila mirozov po mestu, katerega se je udeležila ogromna množica ljudstva. Včeraj pa vihrale so zastave na gradu in na vseh postopjih državnih in civilnih oblasti. Ob 10. uri pa je daroval knezonadškof msgr. Jordan v stolni cerkvi ob azistenci mnoge preč. duhovščine slovesno sv. mašo, katere so se udeležili zastopniki vojskih in civilnih oblastev ter mnogo drugega pobožnega ljudstva.

Pomiloščenje. — Njegovo Veličanstvo cesar je o priliki svojega rojstnega dne pomilostil 22 kaznjencev. Od teh se je jeden nahajal v ječi v Kopru in jeden v Gradišči.

Tajni svetniki so postali baron Handel namestnik v Dalmaciji, grof Thun, dež. predsednik v Šleziji in baron Schwartzenu, namestnik v Tirolski.

Smrtna kosa. — V soboto je po kratki in mučni bolezni v 83. letu svoje starosti umrl v Št. Ferjanu gospod Josip Klanjšček. Pokojnik je bil oče štev-janskega župana g. Antona Klanjščeka in preč. g. Franceta Klanjščeka, vikarja v Gorenji Trebuši. N. p. v. m.!

V Šmarjah pri Ajdovščini je dne 17. t. m. umrl g. Francišek Gruntar c. in kr. enoletni prostovolec korporal v 27. pešpolku in abiturijent. Pokojnik je bil sin župana v Šmarjah pri Ajdovščini g. Franceta Gruntarja. Bil je jako nadarjen in priden dijak in je obetal mnogo dobrega za bodočnost. — Škoda, zares škoda da nam tako mlade in vrle moči ginejo prerano iz naroda, ko jih tako potrebujemo! Kal boleznj dobil je pri vojakih kjer se je pri nekij vajah hudo prehladil. — Naše iskreno sožalje rodbini, katera je po tem udarcu hudo prizadeta. Blagi pokojnik naj počiva v miru!

Novi kanonik. — Stolni vikar preč. g. Franc Kodermatz imenovan je kanonikom stolnega kapitla.

Novi tržaški škof. — Mislilo se je, da pride novi tržaški škof dr. Nagl v Trst že 21. t. m. ter da se bi vršila intronizacija dne 24. t. m. Pa kakor stoji stvari, se bode intronizacija vršila še le 7. ali 8. če ne celo 13. septembra. Uzrok temu so poprave v škofjski palači. Ko bodo te poprave dokončane, vršila se bode intronizacija škofa dr. Nagla.

Dr. Matko Laginja je dovršil dne 10. t. m. pedeseto leto življenja svojega, posvečenega poštenemu delu za blagor Hrvatov in Slovencev v Istri. Ta dan je proslavil dr. Laginja v ožjem krogu svoje rodbine. Dr. Laginja je mislec in glava med borilci istrskimi. Toplo, ognjevitost mu je srce, ali isto se mora pokoriti vsikdar njegovemu razumu, njegovi razsodnosti. Kadar je položnje kočljivo, kadar je odločitev težavna — tedaj mora svetovati Laginja. In med istrskimi Hrvati in Slovenci je postalo nekaj dogma, da

lepo šolo vsak opazi...“

„Hm“, zasmije se zopet učitelj, „veste, župan, ona berila sem vrgel na kurnik — tam naj počakajo kot kokoši ob gladi“.

„Zares, prav ste storili, gospod učitelj“, reče župan, in Hular je odšel zadovoljno kot na zabavo.

III.

Za tri mesece — čudo da ne prej — pride v Krpino komisija dveh udov, namreč: komisar in neki nadzornik. Kaj takega živa duša ni videla v občini. — Predno sta stopila v šolo, vzela sta seboj še župana. Ubožca sta tako zmotila ta gospoda, ki so jima sršeli bliski iz oces, in pritrtil jima je na vsako vprašanje: „Da, seveda!“

Naglo je priletela županova deklica v šolo iz lastnega nagiba in učitelj je že pričakoval nepovabljenega gosta obledelega, ali drznega obraza.

„Kraljevi komisar iz Bistrote sem“ reče prvi prišlec — na Hularjev tihi pozdrav — ne da bi bil snel klobuk z glave. Prišla sva sem z g. deželnim šolskim nadzornikom, da se prepričava: kako ste spolnili najvišji ukaz od dne 25. oktobra lanijskega leta!“

to, kar je svetoval Luginja, je prav in modro. Istrski Hrvat in Slovenec si danes ne more misliti narodne borbe brez Luginjeve glave na čelu. Zato je to življene za nas dragoceno. Bog nam je ohrani še dolgo vrsto let!

Za „Šolski dom“ došlo upravništvo „Gorice“ g. Jakob Dokleva iz Fiumicella mesto venca pok. Leopoldi Ples 10 K.

Most čez Sočo pri Barki. — Delo tega mosta vrlo napreduje. Delo katero je prevzela tvrdka Gaertner, vodi inženier Brenner, kateremu je pridelenih še več drugih inženierjev. Delavcev je nad 160. Te dni so začeli delati po dnevu in po noči. Sedaj se izvršujejo podvodna dela in sicer se postavljajo podlage za mostove stebre. Te podlage bodo segle 5 metrov pod vodo. Most bo imel 4 oboke in 5 stebrov. Delavci ki delajo pod vodo, se menjavajo vsakih 6 ur.

Poslopje deželne ital. kmet. šole. — Komisija ki je te dni pregledala poslopje deželne ital. kmetijske šole, se je prepričala, da je treba isto do tal podreti. To poslopje bilo je sezidano še le pred kakimi 20 leti; ali kamenje, iz katerega so to poslopje sezidali, je bilo tako slabo, da je začelo razpadati tako, da ni več govora o kaki popravi poslopja in je morajo podreti.

Iz Sovodenj smo dobili pritožbo o tamošnjih mladeničih, da so strašno posuroveli. Človek da niti ne boče varen iti skozi občino po noči. Večkrat kalijo nočni mir, zlasti pa ob sobotah se potepajo po občini pozno v noč in tako razsajajo, da je že škandal od županstva, da dovoli tako divjanje po občini. Tako je bilo tudi v noči od sobote na nedeljo. O polnoci je vzbudilo počivajoče hrupno kričanje ter metanje kamenja po cesti, strehah in dvoriščih. Proti eni uri popolnoci pa so napadli ti razuzdanci s kamenjem mirno skozi Sovodnje idoč romarje iz St. Martina na Krasu, ki so šli na Sv. Goro. Romarji, vsi prestrašeni so tekli do župana, ga vzbudili in povedali kaj se je zgodilo in prosili pomoči, ker da si sami ne upajo skozi občino. Župan je dal sklicati občinskega obhodnika in ta je spremil romarje do konca vasi. Seveda, napadalcu so se vsi po mejah poskrili. Opomniti moramo, da sta bila dva romarja s kamenjem zadeta. — Upamo, da c. kr. orožništvo vsotvar preišče in da bo ta naprednjaško-razuzdana mladina strogo kaznovana.

Kaj naj rečemo k temu napadu? Ali ni sramota za celo občino, da se kaj takega sliši? Gospod župan, kie je policijski red? Kako skrbite za nočni mir? Za dovoljevanje javne plesne ste hitro pri rokah, za nočni mir po občini pa Vam ni dosti mar! Pomislite, letos smo imeli v Sovodnjah že 5 javnih plesov. In komu dovoljuje naš g. župan javne plesse? 18-19-letnim fantalinom in takim pobčem, ki bi morali iti spat že ob 9. uri. Zalostno, pa resnično!

Na predvečer rojstnega dne našega presv. cesarja smo razsvetlili naš spomenik; veteransko društvo je preskrbelo za ta dan umetne ognje in razne bengale, streljivo pa gosp. baron Bianchi. Ubrano se je zapelo cesarsko pesem in druge narodne ob navzočnosti mnogo ljudstva in smo zaorili trikratni živio našemu presv. cesarju.

Pretep na cesti. — V soboto zvečer, ko so se vračali neki kolesarji iz Gradišča v Gorico, dotekli so pri Majnicah dva omnibusa, ki sta se istotako vračala v Gorico. Ko je 10 letna hčerka jednega kolesarjev hotela s kolesom preteči omnibus, nagnil je voznik na desno tako da je konj z repom švrknil dekle preko glave in se je isto vsled tega zvrnilo v jarek. Zaradi tega nastal je med kolesarji in kočijažem prepir in nazadnje tudi pretep. Ker je bilo več kolesarjev, bile jeden sam kočijaž najbrže nič ne opravil. Zato pa mu je priskočil na pomoč drugi kočijaž in padale so od jedne in druge strani pesti, da ni bilo že več lepo. Pravijo pa, da so bile pesti kočijažev bolj trde od onih kolesarjev in zaradi tega tudi vspešnejše. Seveda prav hočeta imeti obe stranki. Ktera pa da ima prav, to bode odločila sodnija, ki ima stvar že v rokah.

Processija v Medani. — Od tam nam pišejo: V petek na dan Vnebovzjetja Device Marije vršila se je v Medani krasna processija, katere se je udeležilo kakih 2500—3000 oseb. Na to krasno processijo prišli so ljudje iz celih Brd in celo iz Kormina, od koder je prišlo tudi društvo „Austria“, zlasti pa se je udeležilo domače prebivalstvo v polnem številu z občinskim starešinstvom na čelu. Processija je pričela ob 5. uri popoldne. Ob sviranju korminske godbe in pevanju domačih pevcev in pevkinj nesli so znani

ska cerkev, po vasi, katere se je za to priliko posebno praznično oblekla. Raznešteti mlajev visele so razne zastave in veselo plapolale v večernem vetru. Posebno je povzdignilo slavnost to, da je kip M. B. spremljal kacic 200 belo oblečenih deklic. Vreme je bilo ugodno, kar je Medance napolnilo z veseljem, da se je mogla nemoteno vršiti ta njih lepa cerkvena slavnost.

Pravi uzrok nesreče v Sestljanu. — O pravem uzroku nesreče v Sestljanu, o kateri smo poročali pred kratkim v svojem listu in katere je terjala sedem človeških žrtve, priobčuje „Triester Tagblatt“ jako zanimivo poročilo. Obrtni nadzornik inž. Coglievina je namreč prišel na slutnjo, da je vsled razrušenja tako ogromne množine sveta, kakor se je to zgodilo pri tej razstrelbi, utegnili najti pot na prosto mnogo plinov, kateri so se znabiti nahajali v globočini. Na priporočilo tega gospoda se je podala minulega četrtka na lice mesta posebna politična komisija pod vodstvom okr. komisarja g. Mosettiga iz Sežane. In zares je zatekla komisija na nekaj nepričakovanega. Našla je namreč, da kamenje, katero je razrušila ta razstrelba, ni bilo belo in suho kakor v prejšnjih slučajih, marveč vlažno in tamnosive, tu in tam celo črne barve. Tudi smrdi ta material intenzivno po nekaki gnjilobi. V razpokah se nahaja neka mehka skoro tekoča črna tvarina, katere ima še močnejši duh pe gnjilobi. To je dalo povod trditvi, da se utegnejo nahajati v zemlji velike množine oglenčevega vodika, kateri so pri razstrelbi udarili na dan in tudi povzročili tako nepričakovani uspeh razstrelbe. Ker so imenovani plini strupeni, izrekla je komisija mnenje, da se oni ponesrečenci niso zadušili od razstrelilnih plinov, marveč od teh, ki so udarili iz zemlje.

Na podlagi teh razkritij da prično zdaj omenjenj kraj geološki preiskovati, ako bi se ne našlo morda v zemlji česa, kar bi imela morda vrednosti v narodnogospodarskem pogledu. To poslednje spravljajo zlasti v zvezo z žveplenimi vreli v bližnjem Trziču.

Nove slov. razglednice s sliko slov. blagovestnikov sv. Cirila in Metoda (po sliki Jurija Šubica) izdal je tiskar Slatnar v Kamniku.

Velika nesreča na Donavi. — Iz Klosterneuburga se nam piše: Dne 14. t. m. ob 9. uri zvečer bil je alarmiran 15. bataljon pionirjev ki ima tu svoje vaje na Donavi. Namen temu alarmu je bila vaja, v ponočnem času prepeljati vojaštvo čez Donavo. Čolni za prepeljavanje vojaštva so železni in je po več skupaj zvezanih. Takih čolnov je bilo večje število pod poveljstvom nekega majorja Lindnerja. Privikrat so ti čolni srečno privesljali v temi čez Donavo; ko so se pa vračali, pa pripluje od Dunja gori parobrod, ki je vozil ljudi proti Linu. Častnik ukaže odriniti, misleč da čolni prehitijo parobrod. Ali parobrod je bil že tu in mesto da bi častnik vkazal veslji nazaj, zapove: naprej! Pri tem pa se je zgodila nesreča. Parobrod se zaleti z vso silo v čolne ali pontone tako, da so se nekateri zdrobili in vojniki popadali v vodo. Častnik se je rešil, skočivši na parobrod. Nastalo je strašno vpitje in klicanje na pomoč. Mnogo jih je prišlo pod kolesa parobroda, nekateri pa so se rešili na parobrod, ki se je takoj vstavil. Ponesrečilo jih je več, enega, ki je z razbito glavo in zlomljeno roko priplaval k čolnu, so prepeljali v garnizijsko bolnišnico, dva druga (Slovenca) sta pa najbrže vtonila, ker se o njih nič ne ve. Še večja nesreča bi se bila zgodila, ko bi se bilo natančno izpolnilo povelje častnikov; da se to ni zgodilo, bila je zasluga podčastnikov. Dva druga čolna vesljala sta v ravno isti črti, ali mesto naprej, ukazali so podčastniki veslji nazaj in tako je ušlo nevarnosti 60—70 oseb.

Velika pevska slavnost v Zagrebu. — Od četrtka do nedelje se je vršila velika slavnost 40 letnice obstanka zagrebskega pevskega društva „Kolo“. Vse mesto je bilo praznično okinčano z zastavami in zelenjem. Na slavnost je prišlo od vseh krajev obilo slovanskih gostov zlasti bratska pevska društva mej katerimi je v prvi vrsti omeniti „Glasbene Matice“ iz Ljubljane. Vnanje goste je zagrebsko prebivalstvo navdušeno pozdravljalo in obsipalo s cvetjem. V četrtek zvečer je v zahodnjem perivoju mesta bila javna veselica, katere se je udeležilo kakih 10.000 oseb. V petek je bil sestanek v veliki dvorani „Sokola“ in skušnja za veliki koncert v „Maksimiru“. Za tem je bila sv. maša v stolni cerkvi, potem slavnostni obhod po mestu z zastavami, popoldne ob 3. pa je bila krasna veselica v Maksimiru pod milim nebom. Tu so vsa združena pev-

ne in Hrvat“ in „Jadransko morje“ in sicer je bilo 65 pevskih društev s 36 zastavami. — Posebno ganljivo je bilo odlikovanje onih pevcev ki so že 20 oziroma 10 let člani „Kola“. V soboto popoldne je bil banket na katerem se je v prisrčnih govorih slavila hrvatsko-slovenska vzajemnost. Zvečer je bil veliki koncert v gledališču, a v nedeljo popoldne je bila v gledališču velika matinee, na kateri je govorila slavnostni govor hrvatska umetnica Ljerkapl. Šram.

Kot posebnosti iz te slavnosti je zlasti omeniti, da je pri slavn. obhodu pred vsakim pevskim društvom nosil deček iz zagrebske okolice opravljen v hrv. narodno nošo, tablico z napisom imena dotičnega društva. Najveličastnejši pa je bil prizor ko je soproga župana zagrebskega privezala na zastavo „Kola“ tega najstarejšega hrv. pevskega društva krasen trak kot poklon odličnih narodnih dam mesta Zagreba. Pri tej priči je zadonela iz tisuč grl hrvatska narodna himna.

Ta slavnost je bila sloveča priča južno-slovanske vzajemnosti in glasna demonstracija proti izživajoči pangermanski pevski slavnosti v Gradcu.

Defraudanta aretirali. — Jetničarja Schorra iz Ljubljane ki je povelil 11.000 K, aretirali so v Zagrebu v nekem hotelu, čeravno je bil tam kot gost vpisan pod drugim imenom.

Narodno gospodarstvo.

Nevarnost vetrov in njene škodljive posledice za hosto.

(Konec.)

Je pa tudi mogoče, da drevo le nagne, torej koreninje moti in omogoči zalego gozdnih škodljivcev, lubadarjev. Tako napadeno drevo se mora brž odpraviti, da se z njim zatre zalega škodljivcev, sicer žuga nevarnost, da se tako zaredi, da uničijo cele gozdove.

Zato moramo taka drevesa vsaj še pred Veliko nočjo olupiti če jih že ne moremo iz hoste ven spraviti.

Konec aprila namreč roji lubadar prvič in napada v skorji ležeča ali obolela drevesa. Le deloma in napol olupiti drevesa ne kaže, ker se sicer lubadar vseeno zagnezdi.

Resnico tega spričuje dejstvo, da lubadarja nahajamo v skorji ob robu desek, zloženih na žagah. Odstranitev večje množine podrtih, oziroma polomljenih dreves zahteva več delavcev, kar je dandanes težko in drago, sicer pa se mora zanemariti drugo nujno delo, kmetijstvu na kvar. Zopet na drugi strani povzroča več lesa več ponudeb, kar na lesno ceno škodljivo vpliva. Tudi v tem oziru se priporoča snovanje zadrug, ki bi se lahko brez posredovanja mešetarjev udeleževale svetovne trgovine z lesom ter dajale posamezniku prednosti, ki jih sicer navadno ni deležen.

Skupno delo, bodisi prirejanje drč, potov, strug itd. stane zadrugo mnogo manj kakor posameznika.

Vsako zanemarjanje in zakasnenje gledč odstranitve gozdnih polomov škoduje ne le lesu samemu na njegovi kakovosti, ampak povzroča nevarnost za cele občine z vničujočimi posledicami, če take polome napadejo lubadarji.

Z delom naj se prične tam, kjer drevesa leže čez pot ali cesto ter zapirajo promet, ali pa tam, kjer pokrivajo mlade nasade.

Južne in zahodne strani host, potem parobki gozdov in robovi presek se morajo nemudoma očediti, ker takim preti največja nevarnost po lubadarju. Tem sledi potem snaženje v notranjem gozdu nahajajočih se polomov.

Ker gozdni škodljivci rajši napadajo iglasto drevje, zato je najprej to osnažiti, potem šele listnato. Nikakor pa se slednje ne sme zanemariti.

Kadar je z lesom slaba kupčija in ne sodi iztrebljenih polomov takoj predati, tedaj moramo les olupiti ter ga zložiti na pripraven kraj, da more veter skoz in med njim preprihati. Tako zložen les se posuši in vsaj nekaj čas obvaruje trhljosti, preperevanja.

Po viharjih zrédene gozdovi dajo malo upanja na zdaten dobiček. Razen tega porasejo tla takih gozdov z zelišči, ki ne puste, da bi se zasejal nov gozd, ker zaduše vse kali. Zaraditega kaže take po viharjih in burjah poškodovane parcele posekati in nanovo pogozditi. Kdor bi s pogozditvijo odlašal, bi se oškodoval, ker se tla le prerada pocelinijo in zaplevelijo. Enako je storiti tudi po hudih zimskih pozebah in po toči.

Nepogozdene širjave oškodujejo ne le svojega lastnika, ampak tudi občino, ker vedno naraščajoče prebivalstvo sili k naihshaznejšemu pridelovanju bi radi

Čim slabeje se bo gospodarilo z gozdovi, tem slabeje in teže bode obstajal naš kmet osobito pa hribovec. (Naj bi torej že občinski predstojniki pazili in čuvali pametno gojitev gozdov, oziroma z naznanilom pristojni oblasti preprečevali sekanje naših brd in rebri, ki se pogostokrat sploh ne dadó več pogozditi. Nalivi namreč spero, ga sprši in vetrovi odneso plitvo ruševino, tako da potem le skalovje gleda v dolino. Kakor je znano, je s tem v zvezi tudi vremenska nezgoda, ker skalovje vleče oblake naše. Oddod toliko toče in ploh in slabih časov.)

Sestanek slov. krščansko mislečega dijaštva.

Naprošeni, objavljamo sledeče:

Dragi tovariši somišljeniki!

Slov. kat. dijaštvo hoče z resnim delom pokazati, da ljubi svoj slovenski narod in da je zvesto načelom svete katoliške cerkve. V ta namen prireja vsako leto počitniške sestanke. Tudi letos priredi slov. kat. dijaštvo v dne 26., 27. in 28. avgusta svoj četrti počitniški sestanek, ki ima kakor vsako leto pred vsem znanstven značaj. Na dnevnem redu so predavanja, ki bodo obravnavala razne točke pravoslovja, naravoslovja, modroslovja, bogoslovja in medicine. Zastopane so torej vse fakultete vseučilišča. Vsakemu predavanju sledi kritika in debata, vsaka neznanstvena polemika je izključena.

Ti sestanki so za slov. kat. dijaštvo velike važnosti. To dokazuje že dejstvo, da privabljajo vsako leto vedno večje število dijaštva. Zbrali se bomo vsi pod jednim načelom, pod načelom katoličanstva. S tega stališča, ki je edino pravo, edino trdno, hočemo premotrivati vse. Na to podlago hočemo zidati vse, kajti kdor zida brez Kristusa, zida na pesek. Na takih sestankih dobivamo novih močij in novega življenja. Zbrali se bomo vseučiliščniki, bogoslovci in abiturijenti. Spoznavali bomo drug drugega, kar je za naše bodoče delovanje med narodom neprecenljive vrednosti.

Prosveto ožarjeno z lučjo svete vere hočemo prinesiti narodu kot pravi katoliki, Slovenci in demokratje.

V prvi vrsti nas druži torej katoliška ideja. Ona nam je zvesta vodnica na viharjih poljih mednarodnega življenja. Vse svoje življenje in delovanje si hočemo uravnati na podlagi katoliške vere. Tudi vede ne izvajamo. In zakaj bi jo! Saj se ni nihče dokazal, da je kat. vera nasprotna vedi. Pač govorita zgodovina in trezno znanstveno raziskavanje, da more biti veren katolik ob jednem izvršten znanstvenik. Seveda, ako bi smatrali razne teorije ošabnih in slavohlep-nih učenjakov za dokazana dejstva, potem lahko naletimo na velika nasprotja med vero in vedo. A kaj takega ne stori pameten in trezen mislec.

Kot navdušeni narodnjaki hočemo pa tudi delovati z vsimi močmi za trpeči slovenski narod. Ker so sovražniki vedno ljutejši, moramo si nabrusiti orožje tolikanj bolj in si pripraviti duha in srce, ker treba bo položiti marsikatero žrtev na oltar dejanske ljubezni do domovine. In da brez verske podlage ni možno delovati za narod, to pričajo dogodki zadnjih dnij. Kajti kdor zapusti pravo vodnico, katoliško idejo, zaide kaj hitro na egoistična in druga napačna pota. Slov. kat. dijaštvo še ni nikdar zapustilo svojih principov, katere je pripravljeno vsekdar najožljiveje braniti.

Zato ni dvoma, da je ono voljno in tudi zmožno delovati za narod.

To naše delovanje bi bilo brezplodno in brez pravega cilja, ako ne bi šli med priproste delavce in kmete. To so mase našega naroda, in te je treba dvigniti in sicer duševno in gmotno, da se odvrne od črnogledih prerokov že tolikrat napovedan propad Slovencev.

Tovariši, obračamo se posebno do Vas abiturijenti! Pokazite, da imate tudi Vi smisel in resno voljo, po teh načelih delovati in posvetiti vse svoje moči v blagor slovenskega naroda. Pridite in prepričali se bode, da ravno kat. dijak so oni, ki ne hodijo za puhlimi frazami in praznim polovičarstvom, ki pa imajo resno voljo stopiti v zvezo z narodom in delati v njega prosep.

H komersu pa povabimo tudi našo katoliško inteligenco in delavstvo. S tem pomagamo že nekoliko premostiti ono globoko verzelj, katero je žalibože vsekaj sedaj že trhlil liberalizem med naše razumnosti in preprostega trpina.

Vspored sestanek: Pozdravni večer v torek, dne 26. avgusta ob 8. zvečer na vrtu gostilne pri „Zvezdi“ (Krisel prej Ferline) cesarja Franc Jožefa trg. Zborovanje v sredo dne 27. avgusta: I. ob 8. zjutraj sv. maša pri Uršulinkah; II. ob 8. zjutraj abiturijenti.

pripravljalnega odbora; III. volitev predsedništva; IV. predavanje: a) religija in morala, predava gospod Fran Zajc, bogoslovec (Ljubljana); b) homeopatija, predava gospod Ivan Hubad, medicinar (Dunaj, „Danica“); c) civilni zakon, predava gospod Mesija Lavrenčič (Dunaj, „Danica“). Popoldne: a) točno ob 2. uri v veliki dvorani „Katoliškega doma“ sestanek prijateljev „Zore“; b) ob 3. uri začetek predavanja „Vulkanizem“ predava gospod Fran Kolenc, naravoslovec (Gradec, „Zarja“); c) cerkvena uprava, inkvizicija v svitu resnice in pravice, predava gosp. Ivan Kogelnik, bogoslovec (Celovec). Komers ob 8. uri zvečer v gostilni pri „Zvezdi“ (Kriselj prej Ferline) cesarja Jožefa trg. Pri komersu svira ljubljanska društvena godba. Skupni izlet v četrtek dne 28. avgusta v romantični Vintgar. Odhod z gorenjskim vlakom z južnega kolodvora ob 7.55 zjutraj. Natančnejši program glede izleta se razglasi na sestanku.

Sklicatelj IV. sestanka slov. kat. mislečega dijaštva.

Tržne cene.

Za 100 kg.

Kava: Santos . . .	K 190—	do 210—
„ Sandomingo „	270—	290—
„ Java . . .	260—	280—
„ Portorico . . .	270—	290—
„ Ceylon . . .	360—	380—
Slakdor . . .	86.50	90—
Špeh . . .	120—	150—
Pet. lij v sodu . . .	34—	—
„ zaboju . . .	11.60	12—
Maslo surovo . . .	150—	160—
„ kuhano . . .	200—	220—
Otrobi debele . . .	10.60	12.20
„ drobne . . .	10—	11.20
Turšica nova . . .	12.80	14.40
„ za hrano . . .	12.40	13—
Oves . . .	17—	18—

Moka ogerska:

št. 0 K 30.20	št. 1 K 29.60	št. 2 K 29.20
„ 3 „ 28.60	„ 4 „ 28.—	„ 5 „ 27.60
št. 6 K 27.—		

Loterijske številke.

16. avgusta.

Dunaj	25	55	43	86	45
Grac	38	34	25	18	6

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8

priporoča

pristna bela
in črna vina
iz vipavskih,
furlanskih,

briskih, dal-
matinskih in
istarskih vi-
nogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-egrske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerno. Rostrežba poštna.

Krojaška mojstra

Čufer & Bajt

v Gorici, ulica sv. Antona št. 7

v hiši g. J. Kopača pri okr. sodniji, izdelujeta

vsakovrstne obleke za moške po meri, bodisi fine ali pa priproste.

Priporočata se svojim rojakom v Gorici in na deželi, posebno pa č. duhovščini in učencem srednjih in ljudskih šol za obilna naročila.

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu v Gorici in na deželi svojo

prodajalnico jestvin.

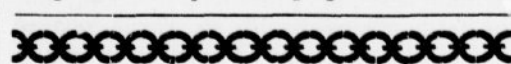
V zalogi ima kave vseh vrst, različne moke iz Majdičevega mlinarstva v Kranju, nadalje ima tudi raznovrstne pijače na primer: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goršice (Senf.) Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodove užigalice. — V zalogi se dobijo tudi testenine tvrdke Žnidaršič & Valenčič v Ilirski Bistrici, ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Kutin,

trgovec v Semenški ulici h. št. 1. (v lastni hiši)

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Solskega doma“.

Ivan Bednařik

priporoča svojo

knjigoveznico

v Gorici

ulica Vetturini št. 3.

Anton Fon,

klobučar in gostničar,

Semeniška ulica št. 6,

ima bogato zalogo raznovrstnih

klobukov

ter toči v svoji krčmi

pristna domača vina

in postreže tudi z jako ukusnimi jedili.

Peter Drašček,

trgovec jedilnega blaga v Gorici,

Stolna ulica št. 2.

Priporoča se p. n. občinstvu v Gorici in z dežele.

Prodaja kavino primeso, sladkor, milo, slanino, riž, maslo surovo in kuhano, olje, moko iz Majdičevih mlinov in vse jestvine.

Zaloga žveplenk sv. Cirila in Metoda.

Fani Drašček,

zaloga šivalnih strojev v Gorici

Stolna ulica št. 2.

Prodaja stroje tudi na teden-ske ali mesečne obroke. Stroji so iz prvih tovarn ter najboljše kakovosti. Priporoča se slav. občinstvu.

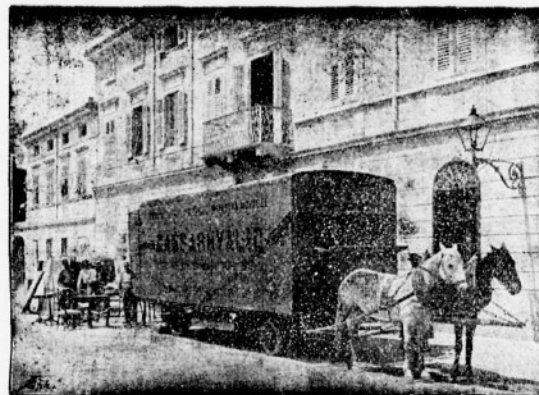
Špedicijska poslovnica

Gašpar Hvalič

v Gorici,

v ulici Moreli št. 12.

Priporoča se toplo Slovincem v mestu in rojakom na deželi za prevažanje vsakovrstnega blaga in po-hištva v vse kraje. Ker ima tri nove zaprte vozove za prevažanje, zagotavlja, da se blago ne-poškodovano dostavlja.

„Centralna posojilnica“

v Gorici,

registrovana zadruga z omejeno zavezo, sprejema hranilne vloge, katere obrestuje po 4 1/2% polumesečno; nevzdržene obresti pripisuje konec leta h glavnici. Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Daje posojila udom na osebni kredit po 6% in na knjižbo po 5 1/2%.

Sprejema člane z glavnimi deleži po 200 K in z opravnimi deleži po 2 K.

Otvorja članom tekoče račune, katere obrestuje po dogovoru. Za nala-ganje in vračanje so na razpolago po-ložnice c. kr. poštne hranilnice, tako da je mogoče poslati denar brez poštnih stroškov.

Uradne ure so vsak delavnik od 8—12. ure zjutraj in ob ponedeljkih in četrčkih tudi popoldne od 2—4 v ulici Vetturini 9.

Po zmerni ceni je na prodaj

lep, viseč

svetilnik (kloča)

ki je posebno pripraven za male cerkve na deželi. — Več se izve pri našem npravnistvu.

Za vsakega nekaj!!

dobi se v zalogi tvrdke

I. Zornik, — Gorica
Gospodarska ulica št. 7,

prva in edina slovenska trgovina za modno blago.

Najboljše, največje in najcenejše skladišče vsakovrstnega perila, sraje za hribolazce in kolesarje vsake velikosti, jopice za telovadce, krasnih kravat v vsakem slogu, nogavic, rokavic, životnikov (modercev), solčnikov, pihalk, dežnikov, blusen, spodnjih kril, divnih okras-kov za obleke, svil za obleke in bluze, vsih potrebščin za vezenje.

Priporočevalno najboljše kupova-išče za g. šivilje in krojače.

Naročila za izdelovanje perila (za gospe), in modercev po vsakej meri in zašitvi izvršujejo se točno.

TISKA:

brošure * * * *
* * * * diplome
trgovske račune
cenike * * * *
vabila na karton
* * * * in na papir
sprejemnice *
* * * * za društva
pisma in zavitke
s firmo * * * *
* * * * etikete
za vsakoršno *
* * * * porabo
plakate * * * *
v raznih barvah
* * * * in velikosti
i. t. d.

„Narodna Tiskarna“

* * * * v Gorici, ulica Vetturini št. 9 * * * *

je preskrbljena z povsem novimi črkami, okraski in finim papirjem, ter more pre-vzeti vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela z zagotovilom točne in strokovno pravilne izvr-šitve v moderni in okusni obliki po tako nizkih cenah, da se ne boji nikake konkurence

V zalogi ima vse tiskovine za duhovnije, županstva in druge urade na močnem papirju, ter na prodaj ima knjige: Ilijado, Tri igre, za slovensko mladino in Zgodovino * * * * * tolminske šole * * * * *

TISKA:

„GORICO“

ki izhaja dvakrat na teden v dveh izdajah, ter stane na leto 8 K, pol leta 4 K četrt leta 2 K

TISKA:

„PR. LIST“

ki izhaja vsak četrtek ter stane na leto 4 K, pol leta 2 K, za manj premožne celo leto 3 K

TISKA:

* * * * pobotnice
računske sklepe
* * * * lične tiskovine
za industrijo *
* * * * trgovino
in obrt * * * *
* * * * posetnice
razne velikosti *
* * * * in oblike
z zavitki * * * *
* * * * zaročnice
in poročnice *
* * * * v elegantnih
skatljah * * * *
ter osmrtnice v
* * * * raznih oblikah
i. t. d.